

บทที่ 16

เหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้

เมื่อบุคคลได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นก็ยังไม่ได้เสมอไปว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด เพราะอาจมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้อำนาจเขาให้กระทำได้ เช่น กิ่งไม้ของเพื่อนบ้านยื่นเข้ามาในบ้านของเรา บอกให้เขาตัด เขาไม่ยอมตัด เราจึงตัดกิ่งไม้ที่ล้ำเข้ามาในบ้านของเราออกเสีย การที่เราตัดต้นไม้ของเขานั้นตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาย่อมเป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย ตามมาตรา 358 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดกระทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

แต่ในกรณีตัดกิ่งไม้ที่รุกล้ำเข้ามาในเขตเราใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1347 บัญญัติไว้ว่า

“เจ้าของที่ดินอาจตัดรากไม้ซึ่งรุกเข้ามาจากที่ดินติดต่อกันและเอาไว้เสียถ้ากิ่งไม้ยื่นเข้ามา เมื่อเจ้าของที่ดินได้บอกผู้ครอบครองที่ดินติดต่อกันให้ตัดภายในเวลาอันสมควรแล้วแต่ผู้นั้นไม่ตัด ท่านว่าเจ้าของที่ดินตัดเอาเสียได้”

ฉะนั้นเมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ให้อำนาจไว้เช่นนี้ย่อมไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย

จึงพอสรุปได้ว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดต่อกฎหมายหรือไม่นอกจากจะพิจารณา จากประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติอื่นที่กำหนดความผิดและโทษไว้แล้วยังต้องพิจารณาถึงกฎหมายอื่นด้วยว่าได้ให้อำนาจให้กระทำได้หรือไม่ กฎหมายอื่นดังที่กล่าวมานี้อาจเป็น

1. กฎหมายลายลักษณ์อักษร

2. กฎหมายจารีตประเพณี

1. กฎหมายลายลักษณ์อักษร

1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

1.2 กฎหมายอื่น

1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ในประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติให้อำนาจผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้ ดังนี้

1.1.1 การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 68

1.1.2 การกระทำของแพทย์ให้หญิงแท้งลูกตามมาตรา 305

1.1.3 การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริตเพื่อประโยชน์หรือในกรณีที่มีบัญญัติไว้ในอนุมาตรา (1), (2), (3) และ (4) แห่งมาตรา 329

1.1.4 การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาลโดยคู่ความหรือทนายของคู่ความ เพื่อประโยชน์แก่คดีของตนตามมาตรา 331

ข้อสังเกต

ข้อความในประมวลกฎหมายอาญาหากแสดงว่า ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้แล้วจะใช้คำว่า “ไม่มีความผิด” แต่ถ้าใช้คำว่า “ไม่ต้องรับโทษ” ย่อมแสดงว่าไม่ลงโทษเท่านั้น การกระทำนั้นอาจจะผิดกฎหมายหรือไม่ผิดกฎหมายก็ได้

1.2 กฎหมายอื่น

กฎหมายอื่นซึ่งนอกจากประมวลกฎหมายอาญานั้น เช่น

1.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ตั้งได้ยกตัวอย่างมาแล้วข้างต้น)

1.2.2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น การจับของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ (ตามมาตรา 78 (3)) การจับจึงไม่เป็นความผิดต่อเสรีภาพ

1.2.3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เช่น มาตรา 279 ในกรณีที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีค้นสถานที่ใด ๆ อันเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เป็นต้น การกระทำจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก

1.2.4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้เอกสิทธิแก่บุคคล 6 ประเภท คือ 1. สมาชิกสภาผู้แทน 2. สมาชิกวุฒิสภา 3. รัฐมนตรี 4. บุคคลที่ประธานสภานุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในสภาผู้แทนหรือวุฒิสภาหรือรัฐสภา และ 5. ผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุมตามคำสั่งของสภา ทั้งนี้เฉพาะเท่าที่เกี่ยวกับการแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในสภาผู้แทน วุฒิสภาหรือรัฐสภา ดังนั้นแม้บุคคลตั้งได้กล่าวมาข้างต้นจะกล่าวข้อความอันเป็นหมิ่นประมาท ก็ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท เป็นต้น

1.2.5 พระราชบัญญัติอื่น เช่นพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีความผิดฐานบุกรุก ในกรณีที่เขาไปยังสถานที่ หรือที่ดินของประชาชนเพื่อตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของตนตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ ได้บัญญัติไว้

2. กฎหมายจารีตประเพณี

กฎหมายจารีตประเพณี เป็นกฎหมายที่มีใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรแต่ได้รับการปฏิบัติในลักษณะเดียวกันต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายมิได้ใช้กฎหมายจารีตประเพณีแต่ถึงกระนั้นก็ตามกฎหมายจารีตประเพณีก็อาจนำมาใช้ได้ เช่น แพทย์ตัดขาคนไข้โดยคนไข้ยินยอมเพราะขานั้นเป็นมะเร็ง หากไม่ตัดทิ้งเสียจะทำให้คนไข้ถึงแก่ความตายได้ แพทย์ย่อมมีอำนาจทำได้ แต่ถ้าคนไข้ไม่ยินยอม แพทย์ย่อมมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้

ส่วนที่ 1

การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตาม มาตรา 68 ก็เป็นกรณีหนึ่งที่ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้โดยไม่ผิดต่อกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจำเป็นต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด”

จะเห็นได้ว่ามาตรา 68 เป็นมาตราหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญาที่ให้อำนาจแก่บุคคลที่จะกระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ทั้งนี้จะต้องเข้าใจว่าการกระทำตามมาตรา 68 ซึ่งเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายต้องเป็นการป้องกันสิทธิซึ่งมีอยู่แล้ว และสิทธินั้นจะเป็นของตนเองหรือของผู้อื่นก็ได้

องค์ประกอบของการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย มีดังนี้

1. ผู้กระทำจำเป็นต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตราย
2. ภัยอันตรายนั้นเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง
3. ต้องเป็นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย
4. ได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ

องค์ประกอบข้อ 1. ผู้กระทำจำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตราย

คำว่า “จำเป็นต้องกระทำ” หมายถึงกระทำเท่าที่จำเป็นต้องกระทำเท่านั้น เช่น ก. เล็งปืนจ้องจะยิงเราเราจึงขึงยิง ก. ตาย เช่นนี้เป็นจำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของเรา แต่ถ้ามีเด็กเล็ก ๆ เอมืดจะมาพันเราถ้าเราหลีกเลี่ยงได้อย่างปลอดภัยโดยไม่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันให้พ้นภัยอันตรายแต่อย่างใด

คำว่า “สิทธิ” หมายความว่าประโยชน์อันชอบธรรมที่บุคคลมีอยู่โดยกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 124/2487) ฉะนั้น สิทธิอาจเป็นสิทธิที่เกี่ยวกับ ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพเกียรติยศ ชื่อเสียงทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่น ๆ ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ไม่ว่าสิทธินั้นจะเป็นของตนเองหรือของผู้อื่น เช่น

ผู้ตายขึ้นมานบ้านของจำเลยในเวลากลางคืน จำเลยถามไป 2 ครั้ง ก็ไม่ตอบตั้งนี้เป็นภัยอันตรายถึงขนาดที่อาจต้องเสียชีวิตหรือทรัพย์สินได้ การที่จำเลยใช้ไม้ตะบองตีไป 3 ที จนถึงแก่ความตายถือว่าเป็นการป้องกันทรัพย์สินพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 710/2500)

ผู้ตายจุดน้องสาวจำเลยไปจำเลยติดตามไปทัน ผู้ตายเข้าทำร้ายจำเลย ๆ จึงต่อสู้และได้รับบาดเจ็บถึง 7 แห่ง ดังนั้นหาใช่เหตุเกิดขึ้นโดยจำเลยหาเหตุสมครใจเข้าทำร้ายกับผู้ตายไม่ และเพียงแต่หนีทันแล้วไม่หนี ไม่แสดงว่าเป็นการสมครใจเข้าต่อสู้ในเมื่อมีเหตุที่จำเลยต้องติดตามเอาตัวน้องสาวคืนและถูกผู้ตายทำร้ายเอา จึงเป็นการจำต้องทำเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและชีวิตพอสมควรแก่เหตุ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 39/2503)

ผู้เสียหายมาขอให้นำบุตรสาวจำเลยกิน บุตรจำเลยเข้าไปในครัวเพื่อจะตักน้ำให้ผู้เสียหายตามเข้าไปจับมือและเข้ากอดบุตรจำเลยในครัว เมื่อจำเลยกลับมาบ้านได้ยินเสียงบุตรสาวเรียกร้องให้ช่วยจำเลยจึงได้เข้าไปใช้มีดแทงผู้เสียหาย 2 ครั้ง ครั้งแรกเพื่อให้ผู้เสียหายปล่อยจากกอดบุตรสาว แล้วผู้เสียหายหันกลับมาสู้ จำเลยจึงแทงป้องกันตัวไปอีกถือว่าจำเลยทำร้ายผู้เสียหายพอสมควรแก่เหตุ จำเลยจึงยังไม่มี ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1698/2512) เป็นต้น

องค์ประกอบข้อ 2. ภัยอันตรายนั้นเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง

อย่างไรจึงจะเรียกว่า “ใกล้จะถึง”

★ คำว่า “ใกล้จะถึง” หมายความว่าภัยอันตรายนั้นกำลังปรากฏอยู่เฉพาะหน้า หรือเป็นภัยอันตรายที่ได้เกิดขึ้นแล้วและกำลังเกิดอยู่ต่อไปอีก ฉะนั้น

2.1 ภัยอันตรายในอดีต **ไม่ดีว่าเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง** เช่น ก. เอาไม้มาตีศีรษะเรา แล้วเขาก็วิ่งหนีไป เราจะวิ่งตามไปตี ก. กลับคืนหรือแก้แค้นที่ ก. มาตีศีรษะเราไม่ได้ เพราะเหตุที่ ก. ได้ตีศีรษะเราไปแล้วนั้นเป็นภัยอันตรายในอดีต มิใช่ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง เราจึงไม่มีอำนาจอันใดที่จะป้องกันได้เหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพราะว่า ไม่ต้องการให้มีการแก้แค้นกัน กฎหมายจึงให้อำนาจแต่เฉพาะป้องกันอันตรายเท่านั้น เมื่ออันตรายนั้นได้เกิดไปแล้วจึงไม่มีเหตุอันใดจะ

★ หยด แสงอุทัย , ศาสตราจารย์ คำสอนชั้นปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ หน้า 210 - 211 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516

ต้องมาป้องกันอีก แต่ถ้า ก. เมื่อตีศรีษะเราแล้วครั้งหนึ่ง และกำลังจะตีอีกเป็นครั้งที่สอง ในกรณี
เช่นนี้เราย่อมมีอำนาจกระทำการป้องกันได้ เพราะการที่เขาจะตีเป็นครั้งที่สองนี้เป็นภยันตรายที่
ใกล้จะถึง

ผู้ตายชุลมุนชกต่อยกับผู้อื่น แล้วผู้ตายหยิบไม้ตะพดไม้รวกตีคนอื่นหลายคนและมาตีจำเลย
ซึ่งยืนดูอยู่ 2 - 3 ที่ จำเลยยกมือขึ้นรับไม้ไว้ ผู้ตายจะตีจำเลยอีกจำเลยใช้มีดปลายแหลมยาว 15 1/2
ซ.ม.แทงสวนไป 1 ที่ ถูกที่ท้องผู้ตายตายเป็นการป้องกันตัวสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่
1430/2500)

ผู้ตายอายุ 34 ปี สูงกว่าจำเลยซึ่งเป็นเด็กอายุ 16 ปี ผู้ตายแสดงความเป็นอันธพาลโดย
เมาสุราเที่ยวเตะคนเล่น แล้วมาเตะจำเลย 3 ครั้ง และจะเตะอีกจำเลยจึงใช้มีดแทงไป 1 ที่ เพื่อ
ป้องกันตัว ถูกที่ท้องผู้ตายถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควร
แก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 425/2503)

ท้องถิ่นที่เกิดเหตุมีโจรผู้ร้ายชุกชุม ฝ่ายผู้ตายมีพวกมาด้วยกันถึง 3 คนบุกรุกเข้ามาลักทรัพย์
ในไร่ของจำเลยจำเลยร้องทักว่าใคร 2 ครั้ง ฝ่ายผู้ตายใช้กระบองขว้างมา 2 ครั้ง เป็นการใช้กำลัง
เพื่อประทุษร้ายจำเลยให้เป็นความสะดวกในการที่ผู้ตายกับพวกจะทำการลักทรัพย์ ขณะเกิดเหตุ
เดือนมืดมองไม่เห็นกัน จำเลยรู้ไม่ได้ว่าผู้ตายกับพวกมีปืนมีมีดติดตัวมาด้วยหรือไม่ จำเลยใช้ปืนยิง
ไป 1 นัดแล้ววิ่งกลับบ้าน ถือว่าจำเลยใช้ปืนยิงไปในขณะที่เห็นได้ว่าภยันตรายใกล้จะถึงตัวจำเลย
กับพวกอยู่แล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นไปพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกา
ที่ 729/2508)

ผู้ตายชักมีดพกแทงจำเลย จำเลยวิ่งหนีไปรอบ ๆ บ้านจำเลยสะดุดรากไม้ล้มลง ผู้ตายตาม
ไปทันทีใช้มีดพกแทงถูกที่ขาขวา 1 แผล จำเลยลุกวิ่งหนีเข้าบ้านผู้ตายตามไปอีก จำเลยก็หยิบมีด
พรวดือไว้และวิ่งหนีไปเหนือก็หยุดหันมาสู้ผู้ตายโดยฟันไป 3 ที่ พอจำเลยหนีผู้ตายก็ยังคงตามไป
เรื่อยไม่หยุด การที่จำเลยใช้มีดพรวดือฟันไป 3 ที่ โดยไม่รู้ว่าถูกตรงไหนบ้างเพราะมืดแล้ว ถือว่าได้
กระทำไปพอสมควรแก่เหตุเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1494/2508)

ผู้ตายเข้าไปปลุกต้นยางพารารุกกล้าที่นาของจำเลย จำเลยต่อว่าและเกิดโต้เถียงกัน ผู้ตาย
เงื้อมีดพรวดือเข้าไปหาจำเลย จำเลยถอยหลังหนีผู้ตายยังตามเข้าไปพอจำเลยถอยไปสะดุดคันทนา ผู้ตาย
ยกมีดพรวดือขึ้นจะฟันจำเลยจึงใช้มีดพรวดือฟันผู้ตาย 1 ที่ถูกที่คอขาด การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกัน
ตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 321/2509)

จำเลยได้พูดโต้เถียงกับผู้ตายที่วงสุรา เมื่อมีคนมาพาจำเลยไปเสียจากที่นั้นจำเลยก็ยอมไปโดยดี แต่ผู้ตายกลับใช้ให้ จ. ตามจำเลยไป แม้จำเลยจำพูดกับ จ. เป็นทำนองชวนวิวาทกับผู้ตาย จำเลยก็ได้แสดงอาการอย่างใดให้เห็นว่าจำเลยตั้งใจจะวิวาทกับผู้ตาย จำเลยกลับขึ้นไปอยู่เสียบบนเรือนผู้อื่นที่เกิดยิงกันขึ้นก็เพราะผู้ตายใช้ให้คนไปตามจำเลยมา ผู้ตายชักปืนออกจ้องจะยิงจำเลย จำเลยมิได้ตอบโต้ แต่หลบอยู่ข้างหลัง น. จนถูกผู้ตายยิงเอาบาดเจ็บ จำเลยก็ยังไม่ควักปืนยิงผู้ตาย คงเข้ากอดปล้ำล้มลงทั้งคู่ เห็นได้ว่าจำเลยประสงค์จะให้ผู้ตายทำร้ายจำเลยต่อไป มิได้สมครใจวิวาทกับผู้ตายแต่อย่างใด เมื่อผู้ตายจะยิงจำเลยซ้ำ จำเลยจึงควักปืนออกมายิงผู้ตายเพียงนัดเดียว หากจำเลยไม่กระทำดังนั้นก็คงต้องถูกผู้ตายยิงเอาถึงตายเป็นแน่การกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ จำเลยไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 3117/2516)

จะเห็นได้ว่ากฎหมายยอมให้กระทำการป้องกันได้เฉพาะภัยอันตรายที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า หรือที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังจะเกิดต่อไปอีกเท่านั้น ไม่ยอมให้ป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต เพราะถ้ายอมจะก่อให้เกิดการแก้แค้นกันขึ้น และภัยอันตรายที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตไม่มีอะไรที่จะต้องป้องกันอีก

2.2 ภัยอันตรายในอนาคตที่อยู่ห่างไกลไม่ดีถือว่าเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง เช่น ก. บอก ข. ว่าอีก 2 วัน เพื่อนของ ก. ซึ่งเป็นมือปืนกลับจากต่างจังหวัด ก. จะจ้างให้มายิง ข. ให้ตาย ข. จึงชิงยิง ก. เสียก่อนเพื่อว่า ก. จะได้ไม่มีโอกาสได้บอกให้มือปืนคนนั้นมายิง จ. เช่นนี้ยอมจะอ้างการป้องกันไม่ได้เพราะอันตรายนั้นยังเป็นอันตรายในอนาคตที่อยู่ห่างไกลกฎหมายยอมให้บุคคลกระทำการป้องกันตัวได้ เฉพาะการป้องกันภัยอันตรายที่ใกล้จะเกิดขึ้นแก่บุคคลนั้นเท่านั้น ภัยอันตรายในอนาคตยังอยู่ห่างไกลมีสภาพไม่แน่นอนซึ่งอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้

องค์ประกอบข้อ 3. ต้องเป็นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย

3.1 กรณีใดจึงจะถือว่าเป็นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย
ภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนั้น เป็นการกระทำที่ผู้กระทำไม่มีอำนาจกระทำได้ เช่น ก. เอามีดมาฟันศรีษะเราเรามีอำนาจที่จะป้องกันภัยอันตรายนั้นได้เพราะการฟันของ ก. เป็นการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย ก. ไม่มีอำนาจมาฟันเราแต่ถ้า ก. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมเราได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเราต้องยอมให้ ก. จับ แม้การจับจะเป็นภัยอันตรายต่อสิทธิของเราก็จริงแต่ภัยอันตรายนี้มิใช่เป็นภัยอันตรายอันละเมิด

ต่อกฎหมายตามความหมายของมาตรา 68 เรื่อย่อมไม่มีอำนาจป้องกันภัยอันตรายนั้นเพราะ ก.มีอำนาจจับเราได้ตามกฎหมาย

แต่ถ้าหากการจับนั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมายเราก็มีสิทธิป้องกันได้ เช่น จำเลยกระทำความผิดซึ่งหน้าในความผิดลหุโทษเวลากลางคืนแล้วหลบหนีเข้าบ้านของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับรู้จักอย่างดีแล้ว เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยจะหลบหนีต่อไปอีก ไม่ถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งตามความในมาตรา 96 (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับไม่มีอำนาจเข้าไปจับกุมจำเลยในบ้านเรือนของจำเลยอันเป็นที่โรฐานได้ การที่จำเลยเงื้อมมือจะฟันตำรวจที่เข้ามาจับ ถือว่าเป็นการป้องกันสิทธิของจำเลยให้พ้นภัยอันตรายพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 187/2507)

ร้อยตำรวจตรี มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจภูธรอำเภอแห่งท้องที่ แต่มิได้รักษาการณ์แทนผู้บังคับกอง จึงไม่มีฐานะเป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไม่มีอำนาจออกหมายค้นได้ จึงไม่อาจค้นหรือสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นสิบตำรวจเอกและพลตำรวจค้นได้โดยลำพังตนเองการที่จำเลยขึ้นและเข้าไปจับกุมผู้กระทำความผิดบนบ้านเรือนในห้องนอนของผู้กระทำความผิด แม้จะมีหมายจับ แต่ไม่มีหมายค้นนั้นเป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81 , 92 และเป็น การกระทำที่ไม่มีอำนาจ ย่อมไม่อาจอ้างได้ว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย อันจะทำให้เกิดสิทธิป้องกันตัวได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 99/2512)

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหมายค้นและหมายจับไม่จับกุมจำเลยที่บ้านในเวลาวิกาล โดยได้ปีนบ้านและรื้อฝาบ้านจำเลยเข้าไป จำเลยสำคัญผิดคิดว่าโจรเข้าปล้นเพราะจำเลยเคยถูกปล้นโดยคนร้ายปลอมเป็นตำรวจมาแล้วจึงใช้ปืนยิงตำรวจบาดเจ็บ พฤติการณ์ของจำเลยจึงมีลักษณะเป็นการป้องกันสิทธิของตนและของผู้อื่นและป้องกันทรัพย์สินของจำเลยให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 155/2512)

จำเลยเข้าไปจับกุมโจทก์ในที่โรฐานและในเวลากลางคืนโดยที่ไม่มีหมายจับในคดีความผิดฐานลหุโทษ ทั้งจำเลยทุกคนรู้จักโจทก์ดี กรณีไม่ถือว่าเป็นการฉุกเฉินอย่างยิ่ง จำเลยจึงไม่มีอำนาจที่จะทำได้ตามกฎหมาย การที่โจทก์ทำการขัดขืนการจับโดยชักปืนออกมาเพื่อจะต่อสู้ขัดขวางจำเลยที่เข้ามาจับกุมถือได้ว่าเป็นการป้องกันสิทธิของโจทก์ให้พ้นภัยอันตรายพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 706/2516)

ผู้เสียหายกับพวกซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจเข้าทำการจับกุมจำเลยกับพวกซึ่งเล่นการพนันกันอยู่บนเรือน ขณะจับกุมพวกผู้เล่นพากันรีบหนีลงจากเรือนผู้เสียหายวิ่งเข้าจับข้อมือจำเลย จำเลยสะบัดหลุดเพื่อมิให้จับกุม ผู้เสียหายได้ใช้ปืนตีศีรษะจำเลยโดยแรงจนจำเลยล้มลงไปขณะที่ตำรวจอื่นเข้ากลุ่มรวมทำร้ายจำเลยด้วยแม้ผู้เสียหายจะมีอำนาจจับได้ แต่การใช้วิธีจับกุมดังกล่าวนี้เป็นการใช้วิธีจับที่รุนแรงเกินความเหมาะสมแก่พฤติการณ์ การจับของผู้เสียหายจึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายจำเลยชอบที่จะป้องกันสิทธิของจำเลยให้พ้นจากภยันตรายอันเกิดจากการจับโดยใช้วิธีการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนี้ได้ และการที่จำเลยใช้มีดขนาดเล็กแทงผู้เสียหาย 2 ที่ ในขณะที่ผู้เสียหายทำร้ายจำเลยโดยมีตำรวจอีกหลายคนกลุ่มรวมเข้ามาทำร้ายจำเลยเป็นเหตุการณฺ์ชุลมุนสับสนอันอาจทำให้เข้าใจได้ว่าจำเลยจะถูกผู้เสียหายกับตำรวจอื่นทำร้ายเอาอีก การกระทำของจำเลยดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อป้องกันตนพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 698/2516)

3.2 กรณีที่ต่างสมัครใจเข้าวิวาทต่อสู้กันแม้กับที่ต่างสมัครใจต่อสู้กันจะเป็นการละเมิดต่อกฎหมายแต่ฝ่ายใดจะอ้างว่ากระทำเพื่อป้องกันตนไม่ได้ เพราะเป็นกรณีที่ไม่มีการฟ้องให้อำนาจกระทำได้จึงไม่มีสิทธิที่จะป้องกันกันนั้น การสมัครใจเข้าวิวาทต่อสู้กันเป็นการสมัครใจทั้งสองฝ่ายใครจะเป็นคนลงมือก่อนไม่สำคัญ ทั้งสองฝ่ายจะอ้างป้องกันสิทธิไม่ได้ เช่น ผู้ตายเมาสุราอาละวาดและเดินผ่านบ้านจำเลย จำเลยยู่ให้สุนัขกัด เลยเกิดเป็นปากเสียงกัน แล้วจำเลยรับคำท้าลงไปเพื่อต่อสู้กับผู้ตาย ทั้งคู่ได้เถียงกันอีกนานแล้วจึงเกิดทำร้ายกัน จำเลยอ้างว่าผู้ตายเถือขวานจะฟันตนก่อนตนจึงต้องทำร้ายผู้ตายเป็นการป้องกันตัว ตัดสินว่าแม้การจะเป็นจริงดังที่จำเลยอ้าง แต่ก็เป็นเรื่องสมัครใจวิวาทกัน ใครลงมือทำร้ายก่อนหรือเถือขวานก่อนไม่สำคัญและไม่ทำให้ลักษณะคดีเป็นเรื่องป้องกันไปได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1332/2497)

ผู้ตายร้องทำร้ายจำเลย ๆ จึงโดดลงจากเรือนเข้าต่อสู้กับผู้ตายเป็นการสมัครใจเข้าต่อสู้ ไม่ใช่เป็นการป้องกันตัว (คำพิพากษาฎีกาที่ 777/2505)

ผู้ตายกับจำเลยด่าว่ากันแล้วผู้ตายใช้จอบตีจำเลยแต่ผิด จอบติดดินผู้ตายใช้เวลาดึงจอบประมาณ 1 นาทีขณะที่จอบผู้ตายติดดินอยู่นี้ จำเลยมีโอกาที่จะหลีกเสี่ยงไปได้ ถ้าจำเลยไม่สมัครใจจะวิวาทกับผู้ตาย การที่จำเลยใช้จอบตีที่ศีรษะผู้ตายโดยแรงแสดงว่าจำเลยมีเจตนาทำร้ายผู้ตายอันเนื่องมาจากการด่าว่ากันอย่างรุนแรงและเกิดโมโหขึ้นมา ทั้งจำเลยและผู้ตายต่างถือจอบเป็นอาวุธ

พร้อมที่จะทำร้ายกันได้ พอฝ่ายผู้ตายตีผิดจำเลยก็ตีผู้ตายทันที จึงเป็นเรื่องสมควรใจวิวาทกัน อ้างป้องกันสิทธิหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 415/2509)

จำเลยกับผู้ตายมีสาเหตุกันมาก่อนในวันเกิดเหตุได้มีการทำทายเป็นแล้วผู้ตายแสดงกิริยาจะเข้าทำร้ายจำเลย จำเลยชักปืนยิงถูกผู้ตาย 1 นัดก่อนผู้ตายจะเข้าถึงตัว ครั้นเมื่อผู้ตายเข้าประชิดตัวจำเลยและแทงจำเลยได้จำเลยก็ยิงผู้ตายอีก 3 นัด เมื่อเหตุเกิดจากการสมควรใจสู้กัน จำเลยจะอ้างป้องกันตัวหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 277/2510)

ถ้ามิได้สมควรใจเข้าวิวาทกันเพียงแต่โต้เถียงกัน หรือการวิวาทสิ้นสุดลงแล้วต่อมาจึงกระทำกันขึ้นอีก เช่นนี้อาจอ้างการป้องกันสิทธิได้ เช่น

จำเลยที่ 2 ถือปืนขำมั่วเข้ามาในบริเวณบ้านของจำเลยที่ 1 และเกิดโต้เถียงกัน จำเลยที่ 2 ใช้ปืนยิงจำเลยที่ 1 ก่อน จำเลยที่ 1 กลัวจำเลยที่ 2 จะยิงซ้ำจึงยิงเอาบ้าง ถือว่าเป็นการป้องกันตนพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 879/2508)

จำเลยกับผู้เสียหายมีปากเสียงกัน ผู้เสียหายทำทนายจำเลย ๆ ไม่ยอมรับคำท้ามุ่งหน้าจะกลับบ้าน ผู้เสียหายตามไปกระชากแขนและต่อยจำเลยก่อน จำเลยจึงเข้ากอดปล้ำและตกลงไปในคลองด้วยกัน จำเลยถูกผู้เสียหายกดให้จมน้ำและถูกกัด จำเลยจึงกัดผู้เสียหายหูขาด ดังนี้ การโต้เถียงเป็นปากเสียงได้ขาดตอนไปแล้วโดยจำเลยไม่ยอมรับคำท้า การที่ผู้เสียหายตามไปต่อยจำเลยก่อนมิใช่เป็นการสมควรใจวิวาทกันและเมื่อตกลงไปในคลองจำเลยก็ถูกผู้เสียหายกดให้จมน้ำและถูกกัดอีก จำเลยจึงกัดไปบ้างเพื่อมิให้ผู้เสียหายกดจมน้ำตาย ถือว่าเป็นการป้องกันโดยชอบตามมาตรา 68 จำเลยไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1254/2510)

โจทก์กับจำเลยโต้เถียงกันและกอดปล้ำชกต่อยทำร้ายซึ่งกันและกันที่ร้านขายของ โจทก์ใช้ขวดตีจำเลยที่แสกหน้าโลหิตไหล แล้วโจทก์หนีไป ต่อมาเมื่อจำเลยทำแผลเสร็จแล้วจะกลับบ้าน พบโจทก์ถือไม้ไผ่โตเท่าข้อมือยาวประมาณ 2 คอก มาคอยดักทำร้ายจำเลย ขณะที่จำเลยเข้าไปยังโจทก์ห่าง 1 วา โจทก์เงื้อไม้ไผ่นั้นจะตีศีรษะจำเลย จำเลยจึงใช้ปืนยิงไปถูกมือโจทก์แล้ววิ่งหนี หากจำเลยไม่ยิงโจทก์ ๆ อาจตีศีรษะจำเลยเป็นอันตรายถึงตายได้ การที่จำเลยยิงเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1584/2513)

3.3 การกระทำผิดของเด็กหรือคนวิกลจริตนั้นแม้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษก็ตามแต่การกระทำดังกล่าวนั้นก็ยังคงเป็นความผิดอยู่ จึงถือว่าเป็นภยันตรายอันละเมิดต่อกฎหมายด้วย ผู้ถูกกระทำมีอำนาจป้องกันได้

3.4 ภยันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนั้นมิได้หมายความว่าละเมิด แต่เฉพาะประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ด้วย เช่น กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ เป็นต้น

องค์ประกอบข้อ 4 ได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ

เมื่อผู้กระทำได้กระทำการป้องกันสิทธิของตนเองหรือของผู้อื่น ให้พ้นจากภยันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย หากการกระทำนั้นได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ความรับผิดชอบในทางแพ่งจะคงมีอยู่หรือไม่ เมื่อได้พิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449 และมาตรา 450 แล้ว จะเห็นได้ว่า ในทางแพ่งย่อมไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายด้วย

การกระทำพอสมควรแก่เหตุนี้ย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่จะพิจารณาวินิจฉัยจากพฤติการณ์โดยเอาภัยที่ใกล้จะถึงมาเปรียบเทียบกับผลที่ผู้ป้องกันได้กระทำลงไปว่าเหมาะสมกันหรือไม่

ขอยกตัวอย่างจากแนวคำพิพากษากฎีกาดังนี้

ผู้ตายจุดธูปธูปสำเภาไป จำเลยติดตามไปทัน ผู้ตายเข้าทำร้ายจำเลย ๆ จึงต่อสู้และได้รับบาดเจ็บถึง 7 แห่ง ดังนี้ หาใช่เหตุเกิดขึ้นโดยจำเลยหาเหตุสมครใจเข้าทำร้ายกับผู้ตายไม่ และเพียงแต่หนีทันแล้วไม่หนีไม่แสดงว่าเป็นการสมครใจเข้าต่อสู้ ในเมื่อมีเหตุที่จำเลยต้องติดตามเอาตัวน้องสาวคืน และถูกผู้ตายทำร้ายเอา จึงเป็นการจำต้องทำเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและชีวิตพอสมควรแก่เหตุ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ไม่มีความผิด (คำพิพากษากฎีกาที่ 39/2501)

จำเลยเป็นหญิงเดินกลับบ้านไปถึงที่เกิดเหตุซึ่งเป็นทางเปลี่ยว สองข้างทางเป็นป่า ผู้ตายถือปืนและเข้าจุดจำเลยจะพาเข้าข้างทาง จำเลยพูดขอร้องไม่ให้ทำผู้ตายไม่ฟัง จำเลยจึงผลักผู้ตายหล่นล้มกันกระแทก ปืนของผู้ตายตกใกล้ตัวผู้ตายจำเลยยิงผู้ตาย 1 นัด ผู้ตายจะหยิบปืนที่ตกนั้น จำเลยจึงยิงซ้ำอีก 1 นัด เป็นการป้องกันตัวและชื่อเสียงพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษากฎีกาที่ 1027/2508)

ผู้ตายเข้าทำร้ายจำเลยก่อน จำเลยจึงใช้มีดแทงผู้ตายไปที่เดียวในขณะที่ผู้ตายไล่แทงจำเลย และมีดอยู่ห่างจำเลยเพียง 3 คอกเศษ รูปคดีเช่นนี้ฟังได้ว่าจำเลยแทงผู้ตายเพื่อป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษากฎีกาที่ 1632/2509)

ผู้เสียหายมีรูปร่างใหญ่กว่าจำเลยและเป็นฝ่ายรุกรานเข้ามาทำร้ายจำเลยก่อนเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย จำเลยย่อมมีอำนาจที่จะทำการป้องกันตัวได้โดยชอบด้วยกฎหมายไม่จำเป็นต้องวิ่งหนี เมื่อจำเลยแย่งมีดจากผู้เสียหายไม่ได้จึงคว้ามมีดที่โตะทำอิฐแทงผู้เสียหายไปหลายที่ เพื่อป้องกันตัว

ให้พันอันตรายและการกระทำของจำเลยก็เกิดขึ้นโดยกระทันหัน ติดพันกันในขณะที่นั้นเอง จำเลยย่อมไม่มีโอกาสที่จะคิดเป็นอย่างอื่นนอกจากจะคิดป้องกันตัวให้พันอันตรายที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ทั้งขณะนั้นจำเลยก็ไม่ว่าว่าจะบาดเจ็บของผู้เสียหายนั้นจะถึงบาดเจ็บสาหัสจนไม่สามารถจะทำร้ายจำเลยได้ หรือไม่ การกระทำของจำเลยไม่เกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1665/2509)

ผู้ตายกับจำเลยโต้เถียงกันด้วยเรื่องที่ว่าจำเลยทวงเงินจากผู้ตาย จนจำเลยออกปากไล่ผู้ตาย ซึ่งเป็นผู้ใหญ่กว่าให้ไปเสียให้พัน ผู้ตายก็ลุกพรืดพราดซึกมีดออกจากเอวห่างจำเลย 1 วา เช่นนั้นย่อมเป็นเหตุการณ์ที่มีเหตุผลสมควรจะให้คุณคนในฐานะเช่นจำเลยตกใจกลัวว่าผู้ตายจะเข้ามาพันหรือแทงซึ่งเป็นการจวนตัวเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึงตัวเต็มที จำเลยจึงชักปืนยิงไปที่ผู้ตาย 1 นัด โดยนั้งยังอยู่ตรงนั้นเองแล้วจำเลยก็หลบหนีไป ดังนี้ เป็นการที่จำเลยป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1697/2509)

ผู้ตายกำลังกอดปล้ำข่มขืนเพื่อกระทำชำเราภริยาจำเลย จำเลยกลับมาเห็นจึงเปิดประตูเข้าไปพันผู้ตาย 2 ที แล้วจำเลยวิ่งหนีไปทางหลังบ้านเพราะกลัวผู้ตายซึ่งคว้ามืดจะทำร้ายจำเลย ผู้ตายยังไล่จำเลยไปอีกติด ๆ กัน จำเลยหนีไม่ทัน จึงหันหน้ามาพันผู้ตาย 2-3 ที ผู้ตายผละหนีไปทางหน้าบ้านแล้วไปนอนตายในลำห้วย ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของจำเลยให้พันภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย ภัยอันตรายนั้นใกล้จะถึง และถือได้ว่าจำเลยได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 272/2510)

ผู้เสียหายเข้ามาชกจำเลย เมื่อจำเลยล้มลง ผู้เสียหายได้เงื้อมีดเข้าไปจะแทงจำเลย จำเลยจึงใช้อาวุธปืนยิง การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 606/2510)

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหมายค้นและหมายจับไปจับกุมจำเลยที่บ้านในเวลาวิกาลโดยได้ปีนบ้านและรื้อฝาบ้านจำเลยเข้าไป จำเลยสำคัญผิดคิดว่าโจรเข้าปล้นเพราะจำเลยเคยถูกปล้นโดยคนร้ายปลอมเป็นตำรวจมาแล้ว จึงใช้ปืนยิงตำรวจบาดเจ็บพฤติการณ์ของจำเลยจึงมีลักษณะเป็นการป้องกันสิทธิของตนและผู้อื่น และป้องกันทรัพย์สินของจำเลยให้พันจากภัยอันตรายอันเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 155/2512)

จำเลยใช้มีดแทงผู้เสียหายในขณะที่ผู้เสียหายใช้มือทั้งสองยันคอจำเลยอยู่ จำเลยหายใจไม่ออก และไม่มีทางหลีกเลี่ยง ถ้าหากจำเลยไม่ใช้มีดแทงผู้เสียหาย จำเลยยอมถึงแก่ความตายได้เพราะผู้เสียหายรูปร่างใหญ่แข็งแรงกว่าจำเลย ฉะนั้น การที่จำเลยใช้มีดแทงผู้เสียหาย จึงเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 246/2512)

ผู้ตายกับจำเลยแย่งกระท่อไม้กัน จำเลยหนุ่มกว่า ผู้ตายแย่งสู้ไม่ได้ จึงใช้มีดตีจำเลยก่อน ถูกที่ศีรษะ 1 ที่ จำเลยแย่งไม้จากผู้ตายได้แล้วใช้ไม้ตีศีรษะผู้ตาย 1 ที่ การกระทำของจำเลย เป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนให้พ้นอันตรายอันเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงพอสมควรแก่เหตุและโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1407/2512)

ผู้ตายบุกรุกเข้าไปในห้องนอนอันเป็นเคหสถานของจำเลยยามวิกาล อันเป็นการละเมิดกฎหมายทำให้จำเลยสำคัญผิดว่าผู้ตายเป็นขโมยหรือคนร้ายเข้าไปทำการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือร่างกายภรรยาจำเลยจึงใช้ดุ้นฟันตีผู้ตายไป 1 ที่ การที่จำเลยใช้ดุ้นฟันซึ่ง โดยสภาพไม่ใช่อาวุธร้ายแรงตีผู้ตายไปในขณะนั้นเพียงทีเดียวโดยไม่เจازงเป็นลักษณะที่กระทำพอสมควรแก่เหตุถือได้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ประกอบกับมาตรา 62 ด้วย จำเลยไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 253/2512)

จำเลยเป็นเจ้าของร้านค้าตรวจติดตามจับกุมคนร้ายสำคัญตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา แม้จำเลยจะได้ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการจับ การค้น ถ้าผู้ตายซึ่งเป็นผู้จะถูกจับขัดขืนไม่ยินยอม ผู้ตายก็เพียงแต่ไม่มีความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานเท่านั้น ไม่มีสิทธิหรืออำนาจชอบธรรมอันใดที่ผู้ตายจะใช้อาวุธมีดแทงทำร้ายจำเลยเพราะจำเลยพูดกับผู้ตายขอทำการจับกุม ยังไม่ทันลงมือทำอะไรลงไปผู้ตายก็ใช้มีดแทงจำเลยถึงสองครั้ง ครั้งแรกมีดบาดมือจำเลย จำเลยเอาปืนยิงผู้ตาย 1 นัด ผู้ตายก็หาหยุดยังไม่ กลับใช้มีดแทงจำเลยถูกหน้าท้องบาดเจ็บสาหัสจนจำเลยตกจากแคร่ และผู้ตายยังได้คร่อมจำเลยจะจ้วงแทงอีก พฤติการณ์เช่นนี้ถ้าหากจำเลยไม่ใช้ปืนยิงผู้ตาย ๆ ก็คงใช้มีดแทงจำเลยจนถึงตายแน่นอน การกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันตนให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายเป็นการป้องกันชีวิตตนพอสมควรแก่เหตุ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 387/2512)

ผู้ตาย ผู้เสียหายและจำเลยร่วมดื่มสุราร่วมกันจนเมา แล้วผู้ตายกับจำเลยทะเลาะกัน ผู้เสียหายจึงชวนจำเลยกลับบ้าน ผู้ตายตามมาต่อแยะและเตะจำเลยจนล้มลุกขึ้นก็ยังถูกเตะอีก เมื่อผู้ตายเตะ

จำเลยจนล้ม ลูกขึ้นก็ยังถูกเตะอีก เมื่อผู้ตายเตะ จำเลยก็ใช้มีดปลายแหลมที่ติดตัวไปแทงสวนไป สองสามครั้งถูกผู้ตาย ระหว่างนั้นผู้เสียหายเข้าขวางเพื่อห้ามจึงถูกมีดได้รับบาดเจ็บ ส่วนผู้ตายถึงแก่ความตาย การกระทำของผู้ตายเป็นการกระทำโดยป้องกันพอสมควรแก่เหตุ แม้จะพลาดไปถูกผู้เสียหายเข้าด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 จะถือว่าจำเลยมีเจตนาให้ผู้เสียหายก็ดี แต่การกระทำของจำเลยเป็นผลสืบเนื่องมาจากจำเลยแทงผู้ตายเพื่อป้องกันสิทธิพอสมควรแก่เหตุอันไม่มีความผิด จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้เสียหายด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 205/2516)

จำเลยที่ 1 กับที่ 2 เคยมีเรื่องชกต่อยกัน วันเกิดเหตุจำเลยที่ 2, 3 กับพวกไปคอยที่อยู่พอจำเลยที่ 1 เดินผ่านมา จำเลยที่ 2,3 ยิงจำเลยที่ 1,4 - 5 นัด จำเลยที่ 1 วิ่งหนี จำเลยที่ 2,3 ยิงยิงมาทางจำเลยที่ 1 อีก 4 - 5 นัด จำเลยที่ 1 จึงยิงโต้ตอบไป 1 นัด แล้วหนีไปกระสุนปืนถูกพวกจำเลยที่ 2,3 ตาย การกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงและพอสมควรแก่เหตุ เพราะไม่ทราบจำเลยที่ 2,3 จะไล่ยิงจำเลยที่ 1 ต่อไปหรือไม่ จำเลยที่ 1 ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 963/2517)

จำเลยเป็นหัวหน้ายาม เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ตาย ผู้ตายไม่ได้พยายามตามหน้าที่ จำเลยสอบตามดูแลโดยดี ผู้ตายกลับพูดทำนองไม่ยำเกรงจำเลยซึ่งเป็นหัวหน้าและตรงเข้าต่อเยาะจำเลยทันที การที่จำเลยชกต่อยตอบโต้ไปบ้างย่อมเป็นสิทธิของจำเลยที่จะป้องกันได้ หากจำต้องให้ผู้ตายทำร้ายแต่ฝ่ายเดียวไม่ ไม่ใช่เป็นเรื่องสมควรใจเข้าวิวาททำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน และเมื่อผู้ตายเตะต่อเยาะจำเลยล้มลงไปแล้วยังยืนรอจะทำร้ายจำเลยอีก พอจำเลยลุกขึ้นผู้ตายได้แทงจำเลยอีก 2 ครั้ง ครั้งที่สองถูกหน้าท้องถึงไส้ไหล จำเลยจึงใช้อาวุธปืนยิงไป 2 นัด ในระยะห่าง 1 วา ขณะที่ผู้ตายขยับจะแทงเอาอีก หากจำเลยไม่ยิงผู้ตายก็อาจเข้าทำร้ายจำเลยถึงตายได้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1212/2517)

จำเลยเคยถูกปล้นบ้านมาก่อน และเมื่อ 20 วันก่อนเกิดเหตุมีคนร้ายเข้าบ้านจำเลย คืนเกิดเหตุสามี่จำเลยไม่อยู่ จำเลยปิดประตูบ้านซึ่งเป็นร้านค้าชั้นบนนอนอยู่กับเด็ก ๆ เวลาประมาณ 22 นาฬิกา ได้ยินเสียงดังกุกกักที่ระเบียงเรือน จึงหยิบปืนเปิดประตูแจ่มออกดู เห็นเงาคนตะคุ่ม ๆ อยู่บนระเบียงเรือนคนหนึ่ง และข้างล่างระเบียงเรือนอีกคนหนึ่ง จำเลยถามว่า “ใคร” ได้ยินเสียงตอบว่า “อย่าดัง” จำเลยเข้าใจว่าเป็นคนร้ายจึงยิงปืนไปยังคนที่อยู่ระเบียง 2 นัด คนทั้งสองหนีไป

จำเลยยิงเข้าไปอีก 1 นัด แล้วตะโกนว่า “ช่วยด้วยโจรขึ้นบ้าน” มีชาวบ้านมาและพบผู้ตายนอนตาย เพราะถูกกระสุนปืนที่จำเลยยิงอยู่ที่ข้างคุน้ำบริเวณบ้านจำเลย เป็นเหตุการณ์ที่จำเลยสำคัญผิด คิดว่าผู้ตายเป็นคนร้าย จึงใช้ปืนยิงเป็นการป้องกันสิทธิในทรัพย์สินของตนพอสมควรแก่เหตุ ถือได้ว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ประกอบด้วย มาตรา 62 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1378/2517)

แนวคำพิพากษาฎีกากรณีที่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายผู้กระทำ ไม่มีความผิด

ผู้ตายขึ้นมabenบ้านของจำเลยในเวลากลางคืนจำเลยตามไป 2 ครั้ง ก็ไม่ตอบ ดังนั้นเป็นภัย อันร้ายแรงถึงขนาดที่อาจต้องเสียชีวิต หรือทรัพย์สินได้ การที่จำเลยใช้ไม้ตะบองตีไป 3 ที จน ถึงแก่ความตายถือว่าเป็นการป้องกันทรัพย์สินพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 710/2500)

นายตรวจสรรพสามิตกับพลตำรวจไม่มีอำนาจค้นจับ สุราเถื่อนในเขตบ้านบุคคลโดยไม่มี หมายค้น พลตำรวจใช้ปืนกระแทกจำเลย ๆ ใช้มีดแทงไป 1 ที จึงเป็นการป้องกันตัวโดยชอบไม่ เป็นความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 935/2501)

จำเลยไปทวงเงินที่ผู้ตายเป็นหนี้อยู่ ผู้ตายกลับต่อยจำเลยและติดตามเข้าไปจะทำร้ายซ้ำเติมอีก จำเลยอายุเพียง 19 ปี รูปร่างเล็กและเตี้ยกว่าผู้ตาย ไม่มีทางสู้แรงปะทะของผู้ตายหรือหนีรอดพ้น ไปได้ จึงใช้มีดแทงไป 1 ทีบังเอิญมีดไปถูกที่สำคัญเข้า ผู้ตายถึงแก่ความตาย ดังนั้น เป็นการป้องกัน ตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 589/2502)

ผู้ตายเป็นหนุ่มอ้วนพาล มารุกรานจุดคร่าบุตรสาวจำเลยถึงในบ้านและยังทำท่าจะทำร้าย จำเลยอีกโดยผู้ตายมีมีดอยู่ในมือ จำเลยจึงยิงเอา ดังนั้นเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำ พิพากษาฎีกาที่ 1069/2503)

จำเลยใช้ปืนแก๊ปยิงขณะผู้เสียหายยกมีดจะฟันจำเลย มีดนั้นเป็นมีดขนาดใหญ่ยาว 1 ศอก ไบมีดกว้างกว่า 3 นิ้วมือ ถ้าฟันได้อาจเป็นอันตรายถึงชีวิต จำเลยยิงนัดเดียว ดังนั้น เป็นการป้องกัน ชีวิตพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 111/2504)

ผู้ตายถือขวานใหญ่บุกรุกเข้าไปจะทำร้ายจำเลยถึงในบ้าน จำเลยจึงใช้มีดพาดฟันผู้ตายถูก ไหล่ซ้ายขวานตกจากมือ ผู้ตายก็ล้มลงหือบขวานและร้องเรียกให้พรรคพวกมาช่วย จำเลยจึงฟันซ้ำ อีกหลายที ถือว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 161/2504)

ผู้ตายเมาสุราร้องทำหายจำเลยให้มาต่อสู้กัน จำเลยไม่สู้ ผู้ตายก็ถือมีดดาบปลายแหลมลุยน้ำข้ามคลองจะเข้าไปฟันจำเลยถึงในบ้าน แม้จำเลยจะเห็นผู้ตายอยู่ก่อนและอาจหลบหนีไปได้ แต่ก็ไม่มีเวลาจำเป็นที่ผู้มีสิทธิครอบครองเคหสถานของตนโดยชอบจะต้องหนีผู้กระทำผิดกฎหมาย ดังนี้ การที่จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตาย 1 นัด ขณะผู้ตายอยู่ห่างจากโรงจำเลย 6 คอก ถึง 2 วา นั้น ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อป้องกันชีวิตพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 169/2504)

จำเลยกระทำผิดซึ่งหน้าในความผิดฐานโทษเวลากลางคืนแล้วหลบหนีเข้าบ้านของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับรู้จักอย่างดีแล้ว เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยจะหลบหนีต่อไปอีก ไม่ถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง ตามความในมาตรา 96 (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับไม่มีอำนาจเข้าไปจับกุมจำเลยในบ้านเรือนจำเลยเป็นที่รื้อฐานได้ การที่จำเลยเจือมีดจะฟันตำรวจที่เข้ามาจับ ถือว่าเป็นการป้องกันสิทธิของจำเลยให้พ้นภัยอันตรายพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 187/2507)

คนร้ายจูงกระบือไปจากใต้ถุนเรือนจำเลย เมื่อเวลา 24 นาฬิกา จำเลยร้องตาม คนร้ายหันป็นมาทางจำเลย จำเลยจึงยิงปืนไปจากบนเรือน 2 นัด ถูกคนร้ายตาย จำเลยเคยถูกลักกระบือมาแล้วครั้งหนึ่งและหมู่บ้านนั้นก็มีการลักกระบือกันเสมอ ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันสิทธิของตนให้พ้นภัยอันตรายพอสมควรแก่เหตุไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 943/2508)

จำเลยถูกรุมทำร้ายด้วยอาวุธในเวลากลางคืน จำเลยเข้าใจว่าทั้งถูกตีและถูกฟันไม่อาจรู้ได้ว่าจะเป็นอันตรายสักเพียงไหน จำเลยจึงใช้ปืนยิงไปยังกลุ่มคนที่ทำร้าย กระสุนถูกผู้ตายถึงแก่ความตายซึ่งจำเลยเองก็ไม่รู้ว่ากระสุนปืนถูกผู้ใดดังนี้ ถือได้ว่าจำเลยกระทำการป้องกันตัวในการที่คนกลุ่มนั้นทำร้ายและไม่มีอาวุธอื่นใช้ต่อสู้ได้ การป้องกันของจำเลยที่ใช้ปืนยิงเป็นการป้องกันพอควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 600/2509)

ผู้ตายเป็นผู้ก่อเหตุใช้ไม้กระบองยาวประมาณ 1 แขน ตีจำเลยถูกคิ้วซ้ายจนจำเลยเซไปติดฝาแล้วผู้ตายตามไปจะตีจำเลยอีก จำเลยจึงต่อยผู้ตาย ผู้ตายจะตีอีกจำเลยจึงเตะผู้ตาย ผู้ตายเซถลาลตกเรือนไปและถึงแก่ความตาย เช่นนี้ จำเลยหาไม่เจตนาฆ่าผู้ตายไม่ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิดตามมาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 908/2509)

ผู้ตายเดินเข้ามาหาจำเลย จำเลยถามว่ามองทำไม ผู้ตายชกหน้าจำเลย 1 ที จำเลยทรุดนั่ง ผู้ตายชกมีดเจือแทงจำเลยอีก จำเลยแย่งมีดได้ก็เอามีดนั้นแทงผู้ตาย 1 ที ดังนี้ แม้จำเลยจะแย่งมีดได้ก็หาได้หมายความว่าอันตรายหมดไปไม่ ถือว่าจำเลยแทงผู้ตายในขณะที่การต่อสู้ยังมีอยู่ การ

กระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1465/2509)

ผู้ตายรูปร่าง สูงใหญ่กว่าจำเลย ผู้ตายเตะต่อยจำเลยจนล้มลงพอจำเลยลุกขึ้นผู้ตายซึ่งอยู่ห่างจำเลยไป 1 วาก็เดินเข้าไปหาจำเลยพร้อมกับตึงมีดพกซึ่งเหน็บอยู่หน้าท้องออกมาถือไว้ เป็นมีดพกมีฝักอยู่เกือบศอกจำเลยยิงผู้ตาย 1 นัด ผู้ตายยังเดินมาหาจำเลยอีก จำเลยจึงยิงไปอีก 1 นัด ผู้ตายล้มลงถึงแก่ความตาย ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1732/2509)

เจ้าพนักงานตำรวจขึ้นไปจับกุมจำเลยซึ่งกำลังนอนอยู่บนเรือนในเวลากลางคืนโดยไม่ปรากฏว่ามีการขออนุญาตพิเศษจากผู้ว่าราชการจังหวัดและคดีไม่พอฟังได้ว่าเป็นการฉกเงินอย่างยิ่ง เป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ การที่จำเลยเมื่อรู้ตัวได้ลุกขึ้นใช้มีดฟันไป 1 ที โดยไม่ทันเข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงานนั้นเป็นการกระทำพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 162/2510)

ผู้ตายเป็นฝ่ายก่อเหตุจะทำร้ายจำเลย จำเลยยิงปืนลงพื้นดิน 1 นัด เพื่อขู่ให้ผู้ตายกลัว แต่ผู้ตายก็หาหยุดยังไม่เข้าถอดปล้ำใช้แขนรัดคอและแย่งปืนจำเลย จำเลยจึงยิงผู้ตายไป ขณะนั้นเป็นเวลาชุลมุน ย่อมไม่สามารถรู้ได้ว่ายิงนัดแรกถูกผู้ตายตรงไหนจึงยิงซ้ำอีก 1 นัด มิฉะนั้นจำเลยอาจถูกผู้ตายรัดคอจนหายใจไม่ออกจำเลยตัวเล็กกว่าทั้งอายุมากกว่าผู้ตาย ๆ อาจแย่งปืนของจำเลยแล้วใช้ปืนนั้นยิงจำเลยก็ได้ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 822/2510)

ผู้ตายถือมีดวิ่งเข้ามาจะทำร้ายจำเลย จำเลยจึงใช้ปืนยิงไป 3 นัดแต่ผู้ตายยังคงยิงเข้ามาใกล้จำเลยอีกในระยะ 2-3 วา เช่นนี้ เป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินทุกเฉพะหน้า และไม่มีเวลาคิดเป็นอย่างอื่น เพราะจำเลยอาจถูกผู้ตายทำร้ายได้ การที่จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตายอีกจึงเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 962/2510)

โจทก์ร่วมกับพวกตีมสุราที่ร้านของจำเลยจนมีเงินมาแล้วสั่งสุราอีกภรรยาจำเลยบอกว่าสุราหมด โจทก์ร่วมได้ลุกขึ้นไปหยิบขวดสุราของจำเลยที่โต๊ะชงกาแพภรรยาจำเลยเข้าแย่ง โจทก์ร่วมได้ทำร้ายภรรยาจำเลย พวกของโจทก์ร่วมได้บีบบคอจำเลยจนหน้าแดง จำเลยควานไปพบเหล็กเปิดขวดแล้วเหวี่ยงไป 1 ทีในขณะที่ชุลมุนอยู่ ไปถูกนัยน์ตาโจทก์ร่วมได้รับบาดเจ็บสาหัสถึงตาบอด การกระทำของจำเลยเช่นนี้เป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุไม่เป็นความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1010/2510)

จำเลยตามผู้ตายเรื่องฆ่าเราเด็กและทวงเงิน ผู้ตายกลับให้มีดจะแทงจำเลย จำเลยใช้ไม้ตีไปที่หน้าผู้ตาย 1 ที่ ผู้ตายล้มลงไปแล้วโรงขึ้นน่าจะแทงจำเลยอีกอันตรายที่เกิดขึ้นยังมีอยู่ จำเลยจึงตีผู้ตายอีก 1 ที่ที่หน้า ผู้ตายล้มลงศีรษะฟาดกับหินถึงแก่ความตาย เป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1073/2510)

ผู้ตายถูกจำเลยชก ผู้ตายได้กลับไปบ้านเอามีดขอเที่ยวตามหาจำเลยเพื่อฆ่าเมื่อพบ ผู้ตายก็เข้าฟันจำเลยแต่ผิดด้วยความเมาสุราจึงเซดล้าไปพลลุกขึ้นก็ถูกจำเลยยิง 3 นัดติด ๆ กัน ดังนี้ เป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ เพราะในเหตุการณ์ฉุกเฉินเช่นนี้ จำเลยไม่อาจคิดได้ว่ายิงสักกี่นัดจึงจะยับยั้งผู้ตายได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 21/2522)

เจ้าของบ้านทราบว่าจะมีคนร้ายมาปล้น จึงให้จำเลยนอนเฝ้าใต้ถุนเรือนเวลา 5 นาฬิกา ยังมีดอยู่ ผู้ตายกับพวกพากันรีบไปที่บ้านนั้นสนับหน้าและมีคนร้องว่าขโมย จำเลยจึงยิงปืนไปที่ผู้ตายซึ่งเข้ามาถึงประตูรั้วบ้านโดยเข้าใจว่าเป็นคนร้ายจะมาปล้น ดังนี้ การที่จำเลยยิงผู้ตายโดยสำคัญผิดว่าเป็นคนร้ายย่อมเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 261/2511)

ผู้ตายโกรธจำเลยเรื่องเบื้อหมูของผู้ตาย ได้มาต่อว่า จำเลยจะให้ใช้ราคา จำเลยไม่ยอมใช้ ผู้ตายจึงทำให้จำเลยลงจากเรือน จำเลยไม่ลงผู้ตายจึงถือพริกาวขึ้นบันไดไป 2 ชั้น และฟันจำเลยแต่ไม่ถูก ผู้ตายก็ก้าวขึ้นบันไดชั้นที่สามต่อไปอีกทั้ง ๆ ที่จำเลยได้ร้องห้ามแล้วว่าถ้าขึ้นมาจะแทงแต่ผู้ตายก็ไม่เชื่อ จำเลยจึงใช้ท้าวไม้ไผ่แทงผู้ตาย 1 ที่ ถูกที่ท้องถึงแก่ความตาย ดังนี้ แม้เป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง การกระทำของจำเลยพอสมควรแก่เหตุเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 865/2512)

ผู้ตายกับพวกเข้าไปอยู่ใกล้ ๆ เรือนจำเลยในยามวิกาลโดยไม่บอกกล่าวให้จำเลยผู้เป็นเจ้าของบ้านถึงเหตุจำเป็นที่ต้องเข้าไปและกลับใช้อาวุธปืนซึ่งเป็นอาวุธร้ายแรงยิงขึ้นหลายนัดเช่นนี้ ย่อมมีเหตุสมควรให้จำเลยสำคัญผิดคิดว่าผู้ตายและพวกเข้ามาโดยเจตนาประทุษร้ายตัวจำเลย จึงต้องยิงไปเพื่อป้องกันตนและทรัพย์สินของจำเลย การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68,62 (คำพิพากษาฎีกาที่ 962/2512)

ฝ่ายผู้ตายได้เรียกจำเลยไปหา พวกผู้ตายฟันข้างหลังจำเลย 1 ที่แล้วผู้ตายฟันข้างหลังจำเลยอีก 1 ที่ จำเลยหันไปเห็นผู้ตายถือดาบจ้องจะฟันซ้ำอีก จำเลยจึงแทงไปทางผู้ตาย 1 ที่ ถูกที่หน้าอก

ถึงแก่ความตาย ดังนั้นการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1542/2512)

ผู้เสียหายมาขอให้นางบุตรสาวจำเลยกิน บุตรจำเลยเข้าไปในครัวจะตักน้ำให้ ผู้เสียหายตามเข้าไปจับมือและเข้ากอดบุตรจำเลยในครัว เมื่อจำเลยกลับมามีได้ยินเสียงบุตรสาวร้องเรียกให้ช่วย จำเลยได้เข้าไปใช้มีดแทงผู้เสียหาย 1 ที่ เพื่อให้ผู้เสียหายปล่อยบุตรสาว ผู้เสียหายหันกลับมาจะทำร้ายจำเลย ๆ จึงแทงไปอีก 1 ที่ ดังนี้ถือว่าจำเลยทำร้ายผู้เสียหายพอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1698/2512)

ผู้ตายบุกรุกขึ้นไปบนเรือนจำเลยและเงื้อมมือเข้าไปที่จำเลยนั่งอยู่ จำเลยเข้าต่อสู้แย่งมีดมาได้ และใช้มีดนั้นแทงผู้ตายไปทันทีรวม 2 ครั้ง ดังนี้ในสถานการณ์เช่นนี้ จำเลยย่อมไม่มีเวลาคิดว่าควรใช้มีดนั้นหรือไม่เพียงใดและผู้ตายเองก็ยังต่อสู้แย่งมีดกัน อันตรายยังหาหมดไปไม่ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 94/2513)

ละแวกบ้านจำเลยเป็นป่าเขา ในเวลากลางคืนเจ้าพนักงานตำรวจไปล้อมจับจำเลยห่างจากเรือนจำเลย 7 วา จำเลยจึงยิงสุมไปที่หมู่ตำรวจ 1 นัด และมีเสียงคนวิ่งขึ้นมาบนเรือน จำเลยจึงยิงไปอีก 1 นัด โดยจำเลยสำคัญผิดว่ามีคนร้ายเข้าปล้นบ้านจำเลย กระสุนปืนจำเลยถูกตำรวจได้รับบาดเจ็บ 2 คน ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการสำคัญผิดป้องกันไปพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 621/2513)

ผู้ตายไม่พอใจที่จำเลยไปล้อเล่น จึงได้ต่อว่าและเตะจำเลยก่อนและชกเหล็กแหลมจากเอวออกมาจะทำร้าย จำเลยวิ่งหนี ผู้ตายวิ่งไล่แทงจำเลยซึ่งอายุ 17 ปี และเป็นเด็กร่างเล็กกว่าผู้ตายได้เอี้ยวตัวหลบแล้วใช้มีดแทงไป 1 ที่ ถูกผู้ตายที่ราวนมซ้ายได้รักรั้วทะลุเข้าภายในช่องอก เช่นนี้ถือว่าจำเลยแทงผู้ตายเพื่อสกัดกั้นมิให้ผู้ตายทำร้ายจำเลยต่อไป จึงเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1814/2514)

ผู้ตายเมาสุราใช้มีดปลายแหลมแทงจำเลยทางด้านหลังโดยเจตนาฆ่า จำเลยแย่งมีดมาได้ ผู้ตายกลับเข้ากอดปล้ำแย่งมีดจากจำเลยอีกในขณะที่กำลังแย่งมีดกันอย่างซุลงมุนนั้น จำเลยได้เสือกมีดไปถูกผู้ตาย มีบาดแผลลึก 5 เซนติเมตร และผู้ตายถึงแก่ความตาย เช่นนี้ ถือว่าจำเลยกระทำไปเพื่อให้พ้นภัยอันตรายจากผู้ตายที่ใกล้จะถึง จึงเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1831/2514)

ก่อนเกิดเหตุ โจทก์ขึ้นไปบนรถคันที่จำเลยเป็นลูกจ้าง พยายามจะให้ผู้โดยสารที่ซื้อตั๋วรถโดยสารคันจำเลยแล้วไปกับรถคันที่โจทก์เป็นลูกจ้างเมื่อจำเลยขัดขวางมิให้ผู้โดยสารขึ้นไปกับรถโจทก์ โจทก์ได้ใช้มีดผลักอกจำเลยแล้วใช้มีดแทง จำเลยใช้มือปิดแขนโจทก์พร้อมกับเอี้ยวตัวหลบมีดจึงไม่ถูกจำเลยแล้วจำเลยใช้มีดแทงโจทก์ไป 1 ที่ ถูกที่สีข้างด้านขวา ในขณะที่โจทก์เซเอี้ยวไป การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันสิทธิพอสมควรแก่เหตุ โดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1944/2514)

ผู้เสียหายเข้าไปในห้องจำเลยเพื่อจะเอาเงิน จำเลยไม่เอาให้โดยดี ผู้เสียหายจึงเตะจำเลยจนหงายไปแล้วใช้เหล็กแหลมยาว 12 นิ้วฟุตแทงจำเลย จำเลยใช้มุ้งปิดป้อง เหล็กแหลมหลุดจากมือผู้เสียหาย จำเลยจึงถือเหล็กแหลมนั้นไว้ ผู้เสียหายเอาเหล็กแหลมอีกอันหนึ่งออกมาและตรงเข้าหาจำเลยแล้วกอดปล้ำกัน การที่จำเลยแทงผู้เสียหายในขณะที่ผู้เสียหายมีอาวุธอยู่ในมือขณะกอดปล้ำกันเช่นนี้ แม้จำเลยจะแทงผู้เสียหายหลายแผล บางแผลลึกเข้าช่องท้องก็ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2143/2514)

จำเลยที่ 2 ด่าจำเลยที่ 1 กับพวกที่กำลังนั่งคอยกันอยู่ จำเลยที่ 1 ว่าไม่ควรพูดเช่นนั้น จำเลยที่ 2 ก็เข้าชกจำเลยที่ 1 ถูกที่หน้าอก แล้วจำเลยที่ 2 กับพวกเข้าช่วยกันทำร้ายจำเลยที่ 1 อีก จำเลยที่ 1 ถอยหลังหนีไปติดรั้วสวน ตอนเอาไม้รั้วขึ้นกวัดแกว่ง และร้องห้ามไม่ให้จำเลยที่ 2 กับพวกเข้ามา จำเลยที่ 2 กลับคว้าไม้กระโดดเข้าไปจะทำร้าย จึงถูกไม้ของจำเลยที่ 1 มีบาดเจ็บ ดังนี้ถือว่าการกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2281/2514)

จำเลยถูกผู้ตายกับพวกอีก 1 คนรุมชกต่อยจำเลยวิ่งหนี ผู้ตายกับพวกก็ยังวิ่งไล่ตามไปรุมชกต่อยจำเลยอีก จำเลยจวนตัวจึงชักมีดปลายแหลมออกมา ผู้ตายกับพวกก็ยังไม่หยุดยั้ง กลับเข้ารุมชกต่อยจำเลย จึงเกิดชุลมุนกัน การที่จำเลยใช้มีดปลายแหลมแทงทำร้ายผู้ตายกับพวกในขณะที่จำเลยต่อสู้เพื่อให้พ้นจากการรุมทำร้ายและเมื่อผู้ตายกับพวกหยุดทำร้ายจำเลย จำเลยก็ไม่ได้แทงทำร้ายต่อไปอีก ดังนี้แม้ผู้ตายกับพวกจะมีบาดแผลคนละหลายแผลและผู้ตายถึงแก่ความตายก็ถือได้ว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2284/2514)

ผู้ตายขึ้นไปบนบ้านและบุกรุกเข้าไปในห้องนอนของจำเลยซึ่งเป็นหญิงที่อยู่บ้านแต่ลำพังคนเดียวในเวลากลางคืน เมื่อจำเลยวิ่งหนีออกมา ผู้ตายก็เข้ากอดปล้ำจะกระทำมิดีมีร้ายจำเลย จำเลยจึงใช้มีดปลายแหลมแทงผู้ตายเพื่อให้ปล่อยผู้ตายก็ไม่ปล่อย จำเลยจึงแทงซ้ำ พอผู้ตายปล่อยจำเลย

จำเลยก็มีได้แทงผู้ตายต่อไปอีก ผู้ตายมีบาดแผลที่หน้าอก 2 แผลชายโครง 3 แผล และถึงแก่ความตาย ดังนี้ ถือว่าจำเลยกระทำไปเพื่อหยุดยั้งการกระทำของผู้ตาย เป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1747/2514)

ผู้ตายกับพวกเข้าไปในเขตรั้วบ้านของจำเลย ในเวลาวิกาลในลักษณะที่จะลักทรัพย์ เมื่อภรรยาจำเลยฉายไฟไปเห็น ผู้ตายก็ยกปืนจ้องไปทางภรรยาจำเลย เช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายที่ใกล้จะถึง จำเลยไม่มีสิทธิกระทำเพื่อป้องกันได้ และการที่จำเลยใช้ขวานตำไม้ยาวประมาณ 1 แขน โยขวานเป็นเหล็กมีคมกว้าง 3 นิ้ว ยาว 12 นิ้ว ซึ่งหยิบมาจากข้างฝาในขณะนั้นเหวี่ยงไปที่ผู้ตาย 4 ทีติด ๆ กัน โดยจำเลยไม่อาจคาดคิดได้ว่าจะต้องฟันหรือเหวี่ยงไปที่ซึ่งจะพอยับยั้งผู้ตายมิให้หนีอาสารับผิดได้ ถือเป็นการกระทำพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 416/2515)

จำเลยได้ยินเสียงคนร้องทางฝั่งคลองตรงข้ามเข้าใจว่ามีเรื่องทะเลาะกันจึงข้ามฟากไปดู พอถึงก็ถูกคนตีแสบหน้าโดยไม่รู้ว่าเป็นคนร้ายเพราะมืด คนร้ายวิ่งหนีไปทางทิศเหนือ จำเลยถูกตีล้มลง แล้วมีคนวิ่งมาจากทางทิศเหนืออีก จำเลยเข้าใจว่าเป็นคนร้ายจะมาทำร้ายจำเลย จึงใช้มีดคาบฟันคนที่วิ่งเข้ามาใน 1 ที ถูกที่ศรีษะและตายในเวลาต่อมา ปรากฏว่าผู้ตายเป็นญาติของจำเลยเอง ดังนี้ ถือว่าจำเลยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง และกระทำการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ จำเลยไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1139/2515)

ที่เกิดเหตุเป็นหนองขังน้ำ ใช้เป็นบ่อเลี้ยงปลาของจำเลย อยู่ในที่ดินที่จำเลยครอบครอง และอยู่ไม่ไกลจากเรือนจำเลย บริเวณแถบบ้านจำเลยมีโจรผู้ร้ายชุกชุมมาก ก่อนเกิดเหตุราว 10 วัน เครื่องสูบน้ำที่ขบหนองหายไป คืนเกิดเหตุมีตมมองเห็นกันไม่ถนัด โจทก์กับพวกราว 20 คน ไปลักลอบหาปลาที่หนองน้ำนั้น จำเลยกับพวกอีกคนหนึ่งเดินไปเจียบ ๆ เพื่อดูเหตุการณ์เมื่อไปใกล้ที่เกิดเหตุ จำเลยได้ยินเสียงคนลักลอบหาปลามีจำนวนมาก จึงยิงปืนขึ้นหนึ่งนัด พวกหาปลาแตกตื่นหลายคนวิ่งมาทางจำเลย ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร และไม่รู้ว่าผู้ใดมีอาวุธติดมือมาบ้าง ทำให้จำเลยเข้าใจว่าพวกที่ลักลอบจับปลา ซึ่งกำลังวิ่งมานั้นจะเข้ามาทำร้ายตน จึงใช้ปืนยิงสุม ๆ ไป 1 นัดถูกโจทก์ และยิงขึ้นฟ้าอีก 1 นัด โดยไม่ได้ยิงซ้ำเติมไปยังพวกโจทก์อีก ถือได้ว่าเป็นการป้องกันตัวจำเลยให้พ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึง และพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2223/2515)

ผู้ตายกับพวกเข้าใจผิดคิดว่าจำเลยอยู่ในกลุ่มพวกที่ทำร้ายพวกของผู้ตาย ก่อนเกิดเหตุเล็กน้อย ผู้ตายกับพวกจึงได้รุมต่อยเตะ และตีจำเลยด้วยขวดเบียร์ ดังนี้นับว่าเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง การ

ที่จำเลยใช้ปืนยิงไปถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย เพื่อป้องกันตนให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายเป็นการกระทำพอสมควรแก่เหตุ จึงเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 2275/2515)

ผู้ตายรูปร่างสูงใหญ่กว่าจำเลย คินเกิดเหตุฝนตกและมีด ผู้ตายกับจำเลยยืนหันหน้าเข้าหากัน ผู้ตายใช้มือขวาจับคอด้านหลังจำเลยไว้และใช้มือซ้ายถือไม้รวกตีจำเลยถูกที่ต้นคอ แก้มและหน้าผากรุนแรงหลายที่จนหน้าผากมีรอยบวม จำเลยเอามือปิดปลายแหลมแทงสวนไปในระยะติดพัน 2 ที โดยไม่มีโอกาสเลือกแทงให้ถูกที่สำคัญ แผลแรกเพียงผิวหนังขาดเลือดซึม ผู้ตายยังไม่หยุดตีจำเลยจึงแทงผู้ตายอีกทีหนึ่ง ถูกผู้ตายที่ได้นมขวาลีกทะลุเข้าไปในทรวงอกถึงแก่ความตายเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ จำเลยไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 2470/2515)

ผู้ตาย ผู้เสียหาย และจำเลยร่วมดื่มสุราร่วมกันจนเมา แล้วผู้ตายกับจำเลยทะเลาะกัน ผู้เสียหายจึงชวนจำเลยกลับบ้าน ผู้ตายตามมาต่อและเตะจำเลยจนล้ม ลุกขึ้นก็ยังถูกเตะอีกเมื่อผู้ตายเตะจำเลยก็ใช้มีดปลายแหลมที่ติดตัวไปแทงสวนไปสองสามครั้ง ถูกผู้ตาย ระหว่างนั้นผู้เสียหายเข้าขวางเพื่อห้ามจึงถูกมีดได้รับบาดเจ็บ ส่วนผู้ตายถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยต่อผู้ตายเป็นการกระทำโดยป้องกันพอสมควรแก่เหตุ แม้จะพลาดไปถูกผู้เสียหายเข้าด้วย ซึ่งตามมาตรา 60 ประมวลกฎหมายอาญาจะถือว่าจำเลยมีเจตนาแทงผู้เสียหายก็ดี แต่การกระทำของจำเลยก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากจำเลยแทงผู้ตายเพื่อป้องกันสิทธิพอสมควรแก่เหตุ อันไม่มีความผิด จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้เสียหายด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 205/2516)

จำเลยได้พูดโต้เถียงกับผู้ตายที่วงสุรา เมื่อมีคนมาพาจำเลยไปเสียจากที่นั้น จำเลยก็ยอมไปโดยดี แต่ผู้ตายกลับใช้ให้ จ. ตามจำเลยไป แม้จำเลยจะพูดกับ จ. เป็นทำนองชวนวิวาทกับผู้ตาย จำเลยก็มีได้แสดงอาการอย่างใดให้เห็นว่าจำเลยตั้งใจจะวิวาทกับผู้ตาย จำเลยกลับขึ้นไปอยู่เสียบบนเรือนผู้อื่นที่เกิดยิงกันขึ้นก็เพราะผู้ตายใช้ให้คนไปตามจำเลยมา ผู้ตายชักปืนออกจ้องจะยิงจำเลย จำเลยมิได้โต้ตอบแต่หลบอยู่ข้างหลัง น. จึงถูกผู้ตายยิงเอาบาดเจ็บ จำเลยก็ยังไม่วักปืนยิงผู้ตายคงเข้ากอดปล้ำล้มลงทั้งคู่ เห็นได้ว่าจำเลยประสงค์จะมีให้ผู้ตายทำร้ายจำเลยต่อไป มิได้สมัครใจวิวาทกับผู้ตายแต่อย่างใด ต่อเมื่อผู้ตายจะยิงจำเลยซ้ำ จำเลยจึงควักปืนออกมายิงผู้ตายเพียงนัดเดียว หากจำเลยไม่กระทำดังนั้นก็คงต้องถูกผู้ตายยิงเอาถึงตายแก่การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุจำเลยไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 3117/2516)

จำเลยเคยถูกปล้นบ้านมาก่อนและเมื่อ 20 วันก่อนเกิดเหตุก็มีคนร้ายเข้าบ้านจำเลย คืบเกิดเหตุสามี่จำเลยไม่อยู่ จำเลยปิดประตูบ้านซึ่งเป็นร้านค้าเข้านอนอยู่กับเด็ก ๆ เวลาประมาณ 22 นาฬิกา ได้ยินเสียงดังกุกกักที่ระเบียงเรือน จึงหยิบปืนเปิดประตูแจ่มออกดู เห็นเงาคนตะคุ่ม ๆ อยู่บนระเบียงเรือนคนหนึ่ง และข้างล่างระเบียงเรือนอีกคนหนึ่งจำเลยถามว่า “ใคร” ได้ยินเสียงตอบว่า “อย่าดัง” จำเลยเข้าใจว่าเป็นคนร้ายจึงยิงปืนไปยังคนที่อยู่ระเบียง 2 นัด คนทั้งสองหนีไป จำเลยยิงชู่ไปอีก 1 นัด แล้วตะโกนว่า “ช่วยด้วยโจรขึ้นบ้าน” มีชาวบ้านมาและพบผู้ตายนอนตายเพราะถูกกระสุนปืนที่จำเลยยิงอยู่ที่ข้างคูปน้ำบริเวณบ้านจำเลย ดังนั้นเป็นเหตุทำให้จำเลยเชื่อได้ว่าผู้ตายมีเจตนาจะเข้ามาลักทรัพย์จำเลย เป็นพฤติการณ์ที่จำเลยสำคัญผิดคิดว่าผู้ตายเป็นคนร้าย จึงใช้ปืนยิงเป็นการป้องกันสิทธิในทรัพย์สินของตนพอสมควรแก่เหตุ ถือได้ว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ประกอบด้วยมาตรา 62(คำพิพากษาฎีกาที่ 1378/2517)

จำเลยเก็บของไว้ในโรงเก็บของในสวนของจำเลยตำบลที่เกิดเหตุมีคนร้ายชุกชุม ผู้ตายกับพวกบุกกรุกเข้าไปในเวลาวิกาลโดยเจตนาจะลักทรัพย์ถูกเส้นลวดที่จำเลยซึ่งปล่อยกระแสไฟฟ้าไว้ที่โรงเก็บของถึงแก่ความตาย จำเลยมีสิทธิทำร้ายผู้ตายกับพวกเพื่อป้องกันทรัพย์สินได้ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันสิทธิพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1923/2519)

บุตรจำเลยถูก ช.ตีจำเลยเข้าห้าม ช. ตีจำเลยด้วยไม้แก่น จำเลยล้มลง ช. จะตีอีก จำเลยยิง ช. 1นัด กระสุนปืนถูก ช. และ จ. เป็นอันตรายสาหัสทั้ง 2 คนดังนั้นเป็นปัญหาข้อกฎหมายซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 17/2520)

ผู้ตายชกต่อยบิดาจำเลยล้ม แล้วเตะและจะกระแทบซ้ำ จำเลยยิงผู้ตาย 1 นัด ผู้ตายแย้งปืนปล้นขึ้นอีก 1 นัด นัดหลังถูกผู้ตายเป็นป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 351/2520)

ป. กับจำเลยโต้เถียงแล้วจำเลยถูก ป. กับพวกกรุมชก ส. ถือฉ้อนเข้าช่วย ป. จำเลยยิง ส. 1 นัด ถูกต้นคอและใบหูขวาเป็นป้องกันพอสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 351/2521)

แนวคำพิพากษาฎีกากรณีที่ไม่เป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำมีความผิด

ตั้งใจไปจับชู้ของภรรยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรสกัน พอไปถึงบ้านภรรยาพบชู้ออกมาจากห้องนอนมาที่พะไลเรือน จึงใช้ปืนยิงชู้ตาย ดังนี้ ไม่เป็นการป้องกันแต่เป็นกรกระทำโดยบันดาลโทสะ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5/2500)

มีคนร้ายลักทรัพย์ของจำเลยไปในตอนกลางคืน รุ่งเช้าจำเลยไปพบทรัพย์ที่ถูกลักไปซ่อนอยู่ในป่า จึงดักรอคนร้ายอยู่ 3 - 4 วา จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตายถึงแก่ความตาย ดังนั้นถือว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 จึงมีความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1250/2502)

จำเลยทำร้ายคนแล้วก็ไปเสีย ผู้ที่รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณงาน ได้ชวนผู้เสียหายและผู้อื่นติดตามจับจำเลย พอทันกันก็ร้องบอกให้จำเลยหยุดเพื่อจับกุม เนื่องจากทำร้ายคนอื่น จำเลยกลับถือมีดตรงเข้ามาหาผู้เสียหาย ๆ จึงใช้ไม้ตีที่มีดจำเลย แต่มีดไม่หลุดจากมือจำเลย และไม้ที่ตีหักจำเลยได้ใช้มีดแทงผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสเช่นนี้ จำเลยจะแก้ตัวว่าได้กระทำโดยป้องกันตัวโดยชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1275/2503)

พระภิกษุบังคับจะเอาผิดจากจำเลยซึ่งเป็นศิษย์ เนื่องจากจำเลยเป็นคนโมโหร้ายมีมีดไว้กลัวจะมีเรื่อง จำเลยแสดงกิริยาขัดขืนจะต่อสู้พระภิกษุจึงใช้ไม้ฟาดไปที่หนึ่ง จำเลยยกแขนรับปัดไม้กระเด็นไป แล้วจำเลยโถมเข้าหาพระภิกษुकอดปล้ำกันล้มกลิ้งไปมา จำเลยใช้มีดที่ถืออยู่แทงพระภิกษุ เช่นนี้ไม่เป็นการป้องกันสิทธิของตนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 429 - 430/2505)

ผู้ตายร้องทำทนายจำเลย ๆ โดดลงจากเรือเข้าต่อสู้กับผู้ตาย เป็นการสมัครใจเข้าต่อสู้ ไม่ใช่เป็นการป้องกันตัว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 777/2505)

การอ้างสิทธิป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 นั้น จะต้องเป็นการป้องกันภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ซึ่งจะบังเกิดขึ้นแก่จำเลยการที่โจทก์บุกรุกเข้าไปเอาดินและหมังกองบนคันทนจำเลย เพื่อแย่งกรรมสิทธิ์ในคันทนนั้น หากทำให้จำเลยมีสิทธิคุ้มดินและหมังก้อนลงไปในต้นข้าวกล้าในนาโจทก์จนเสียหายไม่กรณีไม่เป็นการป้องกันตามมาตรา 68 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 182/2507)

ผู้เสียหายได้เคยซื้อของกินจากหญิงซึ่งเคยได้เสียกับจำเลยโดยที่ผู้เสียหายไม่รู้มาก่อนและเคยพูดจาเกี้ยวพาราสีหญิงนั้น คืบเกิดเหตุจำเลยรู้เรื่องจากคำบอกเล่าของหญิงนั้นว่าผู้เสียหายยังพูดจาเกี้ยวพาราสีเพื่อจะติดพันหญิงนั้นอยู่อีก จำเลยต่อว่าผู้เสียหาย ๆ ปฏิเสธ จำเลยก็ใช้มีดฟันผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายมิได้กอดปล้ำหญิงนั้นการกระทำของจำเลยมิใช่เป็นเรื่องป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1281/2508)

จำเลยและผู้ตายต่างสมัครใจต่อสู้วิวาททำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน จำเลยอ้างว่าถูกผู้ตายเตะต่อยกับบิบบคอย่างแรง จำเลยจึงใช้มีดแทงไป 2 ที เพื่อเป็นการป้องกันตัวนั้นหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1323/2508)

การที่จำเลยพกพาอาวุธปืนเข้าไปในบริเวณรั้วบ้านผู้ตายในยามวิกาล นับได้ว่าเป็นการกระทำอันเป็นความผิดต่อกฎหมาย ผู้ตายเมื่อรู้ตัวว่าของหายและเห็นจำเลยก็เข้าใจว่าเป็นคนร้ายลักทรัพย์ จึงฟันเอา แล้วจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายเป็นผลจากการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว จำเลยหาอาจป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้น เพราะการกระทำของตนอันเป็นความผิดต่อกฎหมายได้ไม่ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 290/2509)

ในเวลากลางคืน จำเลยกับพวกถือปืนขึ้นไปหาผู้ตายบนเรือนของ ส. เพื่อจะทำร้ายผู้ตาย เพราะความโกรธเคืองผู้ตายที่ไปเบิกความเป็นพยานในคดีจำเลยปล้นทรัพย์ จนศาลพิพากษาจำคุกจำเลย และจำเลยอาฆาตไว้ และขึ้นไปยืนคุมในลักษณะจะทำร้ายผู้ตาย ถือว่าจำเลยกับพวกเป็นฝ่ายก่อเหตุขึ้นก่อน ผู้ตายใช้ปืนยิงต่อสู้ป้องกันตนเพราะจำเลยกับพวกใช้อาวุธปืนคนละกระบอก ชูผู้ตาย แม้กระสุนปืนของผู้ตายจะลั่นออกไปก่อน จำเลยจะอ้างเหตุว่าจำเลยกระทำไปโดยป้องกันหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 334/2509)

ผู้ตายกับจำเลยด่าว่ากันแล้วผู้ตายใช้จอบตีจำเลยแต่ผิด จอบติดดิน ผู้ตายต้องใช้เวลาถึงจอบประมาณ 1 นาที ขณะที่จอบผู้ตายติดดินอยู่นี้ จำเลยมีโอกาสดที่จะหลีกเลี่ยงไปได้ ถ้าจำเลยไม่สมัครใจจะวิวาทกับผู้ตาย การที่จำเลยใช้จอบตีที่ศีรษะผู้ตายโดยแรง แสดงว่าจำเลยมีเจตนาทำร้ายผู้ตายอันเนื่องมาจากการด่าว่ากันอย่างรุนแรงและเกิดโมโหขึ้นมา ทั้งจำเลยและผู้ตายต่างถือจอบเป็นอาวุธพร้อมที่จะทำร้ายกันได้พอฝ่ายผู้ตายตีผิดจำเลยก็ตีผู้ตายทันที จึงเป็นเรื่องสมัครใจวิวาทกัน จะอ้างว่ากระทำไปเพื่อป้องกันสิทธิหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 512/2509)

ผู้ตายเป็นเด็กหญิงและเป็นหลานของจำเลยเรียนหนังสืออยู่ที่วัดซึ่งจำเลยเป็นครูอยู่ มีบ้านอยู่ติดกัน จำเลยชิงลวดเส้นเดียวและเส็กไว้ในบริเวณบ้านและปล่อยกระแสนไฟฟ้าให้แล่นไปตามลวดนั้น เมื่อเวลาจวนสว่างผู้ตายเข้าไปในเขตรั้วบ้านจำเลยและมาถูกสายไฟฟ้าของจำเลยถึงแก่ความตาย ดังนี้ถือไม่ได้ว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นการป้องกันสิทธิของตนโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยไม่มีเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 32/2510)

จำเลยรู้ว่าผู้ตายจะเข้ามาหาจำเลย จำเลยห้ามและเตรียมปืนไว้เพื่อยิงผู้ตาย ผู้ตายมาเคาะประตูห้องนอนเรียกให้เปิดประตูผู้ตายจะก้าวเข้ามา จำเลยพูดว่าไม่ต้องเข้ามาและยิงปืนไปที่นั่นเห็นว่าผู้ตายไปหาจำเลยตามที่เคยกระทำมา แม้จำเลยจะห้ามก็ไม่ทำให้ผู้ตายเข้าใจว่าเป็นจริงจึงเมื่อผู้ตายไปหาจำเลยก็เคาะประตูเรียกหาไซ้ใช้กำลังดึงดันจะเข้าไปให้ได้ไม่ จะว่าเป็นการประทุษร้ายอันผิดกฎหมายหาได้ไม่ หากจำเลยไม่คิดฆ่าผู้ตาย เพียงแต่ไม่เปิดประตู และแสดงความไม่ยินยอมให้เห็นอย่างจริงจัง ผู้ตายก็คงยังเข้าไปทำอันตรายแก่จำเลยไม่ได้ แต่จำเลยกลับเปิดประตูห้องซึ่งเป็นธรรมดาที่ผู้ตายจะต้องเข้าไป พอผู้ตายเข้าไปจำเลยก็ยิงทันที การกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกันสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 33/2510)

จำเลยกับผู้ตายมีสาเหตุกันมาก่อน ในวันเกิดเหตุ ได้มีการทำทายกันแล้วผู้ตายแสดงกริยาจะเข้าทำร้ายจำเลย จำเลยชักปืนยิงถูกผู้ตาย 1 นัด ก่อนผู้ตายจะเข้าถึงตัวครั้นเมื่อผู้ตายเข้าประชิดตัวจำเลยและแทงจำเลยได้ จำเลยก็ยิงผู้ตายอีก 3 นัดเมื่อเหตุเกิดจากการสมครใจต่อสู้กัน จำเลยจะอ้างว่าป้องกันตัวหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 277/2510)

จำเลยโกรธแค้นผู้ตายที่ลักกระป๋องของจำเลยวันเกิดเหตุ และได้พูดกันถึงเรื่องกระป๋องที่หายแล้วเกิดโต้เถียงกันขึ้น จำเลยปลดปืนออกจากไหล่เตรียมยิงอยู่ก่อนแล้ว พอผู้ตายล้วงปืนออกมาจำเลยก็ยิงไปที่ พุทธิการณ์ดังนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยยิงผู้ตายเพื่อป้องกันตัว (คำพิพากษาฎีกาที่ 443/2510)

จำเลยไม่สมัครใจทำงานจึงขอเงินค่าโดยสารรถจากผู้ตายเพื่อกลับบ้าน ผู้ตายไม่ให้ จำเลยว่าจะไปขอความช่วยเหลือจากตำรวจผู้ตายโกรธ ตบหน้าจำเลย 1 ที จำเลยใช้ไม้ตีผู้ตายบ้างผู้ตายชักปืนออกจะยิงจำเลย จำเลยเข้าแย่งปืนจากผู้ตายได้และไล่ยิงผู้ตายจนล้มลงแล้ว จำเลยเข้าไปยิงผู้ตายอีก 2 นัด ดังนี้ จำเลยยอมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ไม่ใช่เป็นกรณีป้องกันตัว (คำพิพากษาฎีกาที่ 1475/2510)

ร้อยตำรวจตรีมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจภูธรแห่งท้องที่แต่มิได้รักษาการณตำแหน่งผู้บังคับกอง จึงไม่มีฐานะเป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ไม่มีอำนาจออกหมายค้นได้ จึงไม่อาจค้นหรือสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นสิบตำรวจเอกและพลตำรวจค้นได้โดยลำพังตนเอง การที่จำเลยขึ้นและเข้าเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ ฉะนั้นจึงไม่อาจอ้างได้ว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย อันจะทำให้เกิดสิทธิป้องกันตัวได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 99/2512)

ผู้ตายกับพวกมีเหตุกบฏซาร์พทำร้ายพวกของจำเลยและวิ่งตามมาจะทำร้ายอีก จำเลยทราบเรื่องก็โกรธจึงถือมีดปังตอออกมาหาผู้ตายกับพวก ผู้ตายกับพวกได้วิ่งหนีไป จำเลยวิ่งไล่ทันแล้วเกิดต่อสู้กับผู้ตาย และฟันผู้ตายถึงแก่ความตาย ดังนี้ เป็นเรื่องการสมครใจวิวาทกัน ไม่เป็นการป้องกันตัวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1527/2512)

เมื่อพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นกรณีวิวาทสมครใจต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน จำเลยจะยกข้อต่อสู้ว่าจำเลยได้ใช้มีดแทงผู้ตายและแทงพวกผู้ตายได้รับบาดเจ็บนั้นเป็นการป้องกันตัวหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1603/2512)

พี่สาวจำเลยกับผู้เสียหายด่าทอทำร้ายและจะทำร้ายกันจำเลยจึงถือปืนลูกซองยาวบรรจุกระสุนปืนพร้อมเข้าไปยืนห่างผู้เสียหายเพียง 3 วาเป็นเชิงทำทนาย เมื่อผู้เสียหายทำให้ยิงและชักเหล็กแหลมเดินเข้าไปห่างจำเลย 2 วา จำเลยก็ยิงผู้เสียหายพฤติการณ์จำเลยดังนี้เป็นการแสดงเจตนาให้เห็นว่าจำเลยเข้าร่วมเป็นฝ่ายพี่สาวจำเลยในการวิวาทและเตรียมตัวต่อสู้กับผู้เสียหาย จำเลยจะอ้างว่ากระทำไปเพื่อป้องกันตัวไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 222/2513)

ผู้ตายมีปืนติดตัวไปในไร่ของจำเลย พูดคุกคามจะตัดไม้ในไร่่นั้นทำนองข่มเหงจำเลย จำเลยห้ามแล้วผู้ตายกลับไม่พอใจ ยกปืนจ้องไปทางจำเลย จำเลยกับผู้ตายแย่งปืนกัน ปืนลั่นลูกจำเลยบาดเจ็บและหลุดจากมือผู้ตาย ผู้ตายวิ่งหนีไปโดยไม่มีอาวุธจำเลยไล่ตามไปทันผู้ตาย การกระทำของจำเลยดังนี้เป็น การป้องกัน เพราะภยันตรายที่จำเลยได้รับผ่านพ้นไปแล้วและไม่มีการภยันตรายที่ใกล้จะถึงอีก (คำพิพากษาฎีกาที่ 526/2513)

จำเลยกับผู้ตายและคนอื่นอีก 2 คนร่วมดื่มสุรารกันในบ้านจนเมเมาเกิดทะเลาะวิวาทกัน จำเลยถูกตีศีรษะโลหิตไหล และจำเลยก็ตีผู้ตายแล้ววิ่งหนีออกจากบ้านไปได้ 6 - 7 เมตร แล้วหันกลับมายิงผู้ตายซึ่งถือขวดโซดาตามออกมาที่หน้าบ้าน การที่จำเลยยิงผู้ตายเช่นนี้ จะอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัวไม่ได้ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องจากการสมครใจทำร้ายกันในร้าน ยังไม่ขาดตอน (คำพิพากษาฎีกาที่ 127/2513)

จำเลยกับผู้ตายได้เถียงวิวาทกันแล้วผู้ตายทำจำเลยชกต่อย จำเลยได้ชักปืนออกมายิงผู้ตาย 5 นัด โดยที่ผู้ตายมิได้ชักปืนขึ้นมา จำเลยจะอ้างว่ายิงไปเพื่อป้องกันตัวไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1449/2513)

จำเลยกับผู้ตายเกิดโต้เถียงกันก่อน แล้วจำเลยชกผู้ตาย 1 ที และผละหนีไปผู้ตายหยิบไม้ไล่ตีจำเลย เกิดต่อสู้กัน ในที่สุดจำเลยใช้มีดแทงผู้ตายไป 1 ที ผู้ตายถึงแก่ความตาย ดังนี้เป็นเรื่อง

ที่จำเลยกับผู้ตายสมัครใจวิวาทต่อสู้กัน จำเลยจะอ้างว่าเป็นการป้องกันตัวโดยชอบหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1777/2513)

จำเลยเกิดปากเสียงคำทอและใช้มือผลักรักกันกับพวกของผู้ตาย ผู้ตายเข้าห้ามและใช้มือตบหน้าจำเลยโดยมิได้แสดงอาการว่าจะทำร้ายจำเลยด้วยอาวุธอะไรต่อไปอีกจำเลยได้ชักมีดออกแทงผู้ตายไปทันที ถูกผู้ตายเป็นแผลฉกรรจ์ 3 แผล ถึงแก่ความตายจำเลยจะอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตนเองให้พ้นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 98/2514)

ผู้ตายฝ่ายหนึ่ง กับจำเลยและพี่ชายของจำเลยอีกฝ่ายหนึ่งสมัครใจเข้าต่อสู้กันการที่จำเลยร่วมกับพี่ชายทำร้ายผู้ตายโดยอีกฝ่ายหนึ่งทาง พี่ชายจำเลยเป็นคนยิงเช่นนี้ จำเลยจะอ้างว่ากระทำเพื่อป้องกันไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 559/2514)

ผู้ตายพูดโต้ตอบกันกับจำเลย แล้วจำเลยได้เข้าแทงผู้ตายก่อน ผู้ตายจึงหนีไปไม่ถึงจำเลยและเข้ากอดปล้ำกันจนเกิดบาดแผลด้วยกันทั้งสองคน ผู้ตายถึงแก่ความตายเพราะพิษบาดแผลที่ถูกแทงดังนี้ จำเลยจะอ้างว่ากระทำเพื่อป้องกันหาได้ไม่เพราะจำเลยเป็นฝ่ายเริ่มลงมือทำร้ายก่อน (คำพิพากษาฎีกาที่ 987/2514)

ผู้ตายมาคนเดียวไม่มีอาวุธ เข้าไปต่อว่าจำเลยเรื่องที่จำเลยทำทำอ้วกใส่บุตรสาวผู้ตาย จำเลยไม่ขอโทษและยังพูดจาทำนองขู่โทสะผู้ตายผู้ตายจึงก้าวเข้าไปพร้อมกับเงื้อมมือจะตบหน้าจำเลยซึ่งนั่งอยู่ห่างผู้ตาย 1 เมตร จำเลยได้ลุกขึ้นใช้เหล็กปลายแหลมยาวประมาณศอกแทงผู้ตายเต็มแรงทันที เช่นนี้ แม้ผู้ตายจะเป็นฝ่ายลงมือทำร้ายจำเลยก่อน แต่พฤติการณ์แห่งคดีถือได้ว่าจำเลยสมัครใจวิวาทต่อสู้กับผู้ตายการที่จำเลยทำร้ายผู้ตายจึงไม่เป็นการป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 913/2514)

จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตำรวจออกตรวจท้องที่พบผู้ตายกับพวกหลายคนถือไม้และท่อนเหล็กจับกลุ่มกันอยู่ในเวลาวิกาล จึงเข้าไปสอบถาม พวกผู้ตายกลับเข้ากลุ่มรุมตีจำเลยจนศีรษะแตกล้มลงจำเลยชักปืนออกมาผู้ตายกับพวกก็พากันวิ่งหนี จำเลยจึงยิงไปทางพวกผู้ตายกระสุนปืนถูกผู้ตายทางด้านหลังถึงแก่ความตาย การกระทำความดังกล่าของจำเลยไม่เป็นการกระทำเพื่อป้องกัน เพราะภัยอันตรายที่เกิดแก่จำเลยได้ผ่านพ้นไปแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 1048 - 1049/2514)

ผู้เสียหายไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะจับกุมจำเลย แต่ได้ใช้ปืนชูปั้งค์เพื่อพาจำเลยไปหาผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากสงสัยว่าจำเลยจะพยายามลักทรัพย์ ระหว่างทางมีพวกของจำเลยเข้าแย่งเอาปืนจากผู้เสียหายไปได้ แล้วจำเลยใช้มีดฟันผู้เสียหาย ดังนี้ เห็นได้ว่าภัยอันตรายซึ่งผู้เสียหายจะกระทำ

ต่อจำเลยในขณะนั้นไม่มีอยู่แล้ว การที่จำเลยใช้มีดฟันทำร้ายผู้เสียหายจึงไม่เป็นการป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1941/2514)

จำเลยกับผู้ตายได้วิวาทและกอดปล้ำทำร้ายกันผู้ตายหยิบมีดดาบมาฟันจำเลยที่แขนและศีรษะ จำเลยแย่งมีดดาบนั้นได้ใช้ฟันผู้ตาย 3 ครั้ง ดังนี้ เมื่อจำเลยกับผู้ตายสมัคใจต่อสู้กัน จำเลยจะอ้างว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2457/2515)

จำเลยโกรธผู้เสียหายได้ถือปืนไปทำร้ายผู้เสียหายที่เรือนผู้เสียหาย ผู้เสียหายเดินถือเสียมลงจากเรือนมาหาจำเลยในลักษณะที่จะต่อสู้กับจำเลย ต่อจากนั้นจำเลยได้ใช้ปืนยิงผู้เสียหาย เช่นนี้เป็นเรื่องสมัคใจเข้าวิวาทต่อสู้กัน จำเลยจะอ้างว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันตัวหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 474/2516)

ผู้ตายเมาสุรามาต่อจำเลยโดยไม่ออกชื่อ แล้วเข้าบ้านไปถือมีดดาบมาทำจำเลยอีก จำเลยถือไม้ไผ่ด้ามพลั่วอันหนึ่งเดินไปหาผู้ตายต่างพูดทำร้ายกัน ผู้ตายใช้มีดดาบฟันจำเลยก่อน จำเลยหลบทันและล้มลงยังพื้นดินแล้วจำเลยลุกขึ้นใช้ไม้ไผ่ที่ถือมาตีผู้ตายถึงแก่ความตาย การที่จำเลยถือไม้เดินไปหาผู้ตาย เป็นการแสดงความสมัคใจจะต่อสู้กับผู้ตาย จำเลยจะอ้างการป้องกันไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 550/2517)

จำเลยเป็นเจ้าของงานตำรวจทำหน้าที่รักษาความสงบอยู่ในงานวัด ได้เข้าไปจับกุม น. เพราะมีคนมาแจ้งว่า น. มีอาวุธปืนและกำลังจะก่อเหตุร้ายในวงร่ำวง น. สลัดหลุดจนจำเลยล้มลงพอจำเลยลุกขึ้นได้ก็ใช้ปืนยิงไปทาง น. ซึ่งกำลังวิ่งหนีโดย น. มิได้ใช้อาวุธปืนยิงจำเลยก่อน กระสุนปืนที่จำเลยยิงพลาดไปถูก ส. ซึ่งอยู่ใกล้ร่ำวงถึงแก่ความตาย ดังนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นการใช้วิธีที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งการจับหรือเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัวจำเลย จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่า ส. โดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1337/2517)

จำเลยกับพวกก่อเหตุ ชกต่อผู้เสียหายแล้ววิ่งหนีผู้เสียหายไล่ตามต่อเนื่องไปไม่ขาดตอน จำเลยยิงผู้เสียหาย ดังนี้ไม่เป็นการป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 2154/2519)

จำเลยได้เถียงกับผู้ตายแล้วสมัคใจเข้าวิวาทต่อสู้กันผู้ตายและผู้เสียหายมีอาวุธในมือจะเข้าทำร้ายจำเลย จำเลยยิงผู้ตายและผู้เสียหาย จำเลยก็อ้างว่าป้องกันไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2322/2522)

ส่วนที่ 2

การป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 69 บัญญัติว่า “ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดจากความตื่นเต้น ความตกใจหรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้”

ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษสำหรับความผิดนั้น โดยไม่จำกัดคำนึงถึงความผิดนั้นจะกำหนดโทษขั้นต่ำไว้หรือไม่ เพียงใด ส่วนศาลจะใช้ดุลพินิจลงโทษมากน้อยเพียงใดย่อมแล้วแต่ศาลจะได้พิจารณาเห็นสมควร ตามเหตุผลของคดีแต่ละคดีไป แต่สำหรับการกระทำที่เกินสมควรแก่เหตุซึ่งเกิดขึ้นจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ เพราะเห็นว่าความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัวนั้นเป็นกรณีฉุกเฉิน ผู้กระทำไม่มีโอกาสได้คิด เพียงแต่ต้องการให้ตนพ้นจากภัยที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าในเวลานั้นเท่านั้น แต่การกระทำนั้นก็ยังเป็นความผิดอยู่ เพียงแต่กฎหมายยอมให้ศาลยกโทษให้กับผู้กระทำได้

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาการกระทำเพื่อป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ

ใช้ปืนยิงผู้ที่กำลังขี่และจูงกระบือไป โดยเข้าใจผิดว่าผู้นั้นเป็นคนร้ายลักกระบือซึ่งตนคิดตามมาในเวลากลางคืนตรงที่มีป่ามืดไม่มีคน แต่โดยที่ผู้นั้นมิได้แสดงกิริยาต่อสู้เป็นการป้องกันทรัพย์สินเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 294/2500)

ยิงคนตายในที่มืด โดยเล็งไปทางคนที่เห็นเพราะเข้าใจว่าเป็นคนร้ายจะมาแย่งชิงทรัพย์ไม่พิจารณาให้รอบคอบ เป็นความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา โดยป้องกันทรัพย์สินเกินกว่าเหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1094/2501)

ผู้ตายชกจำเลยตกจากฐานเสมานึ่ง จำเลยจึงใช้มีดยาวเกือบคืบแทงตรงหน้าอกผู้ตาย 1 ที่ทะลุหัวใจแม้ผู้ตายต้อยจำเลยก่อน แต่จำเลยก็รูปร่างใหญ่โตกว่า เป็นความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา โดยป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1215/2501)

สามีจะทำร้ายภรรยาด้วยความโกรธ ภรรยาหนีเข้าห้องเรือนไป สามีก็ติดตามจะเข้าไปทำร้ายให้ได้ โดยใช้ไม้หลักแจวตีฝ่าและกระแทกประตู ภรรยาจึงใช้ปืนยิง 1 นัด ถูกสามีถึงแก่ความตาย ดังนั้นเป็นการป้องกันแต่เกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1320/2503)

ขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางวัน ผู้ตายเป็นน้องสาวของจำเลยจำเลยพูดสั่งสอนผู้ตาย ผู้ตายโกรธและกระโดดเข้าไปจะทำร้ายจำเลยโดยผู้ตายไม่มีอาวุธอะไร จำเลยโกรธและกระโดดเข้าไปจะทำร้ายจำเลยโดยผู้ตายไม่มีอาวุธอะไร จำเลยคว้าได้มีดและแทงไป 1 ที่ ถูกผู้ตายที่ชอกช้อ แผลลึก 3 นิ้วครึ่ง ถือไม่ได้ว่าจำเลยสมภารใจจะวิวาทต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกันกับผู้ตาย จำเลยได้กระทำไปเพื่อป้องกันตัวให้พ้นอันตรายที่ใกล้จะถึงแต่การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันตัวเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 411/2509)

จำเลยเป็นภารโรงมีหน้าที่เฝ้าโรงเรียน ได้มีคนร้ายมาจัดแะโรงเรียนซึ่งเก็บของมีค่าในเวลา ที่จำเลยไม่อยู่ ครั้นจำเลยมาคนร้ายหนีไป จำเลยติดตามไล่จับและใช้อาวุธปืนยิงไปโดยเจตนาป้องกันทรัพย์สินของโรงเรียน กระสุนปืนไปถูกผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยเช่นนี้เป็นการกระทำโดยเจตนาป้องกันทรัพย์สินที่เกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 784/2509)

จำเลยกับพวกเจ้าทรัพย์ติดตามเรือที่ถูกลักไป ไปพบผู้ตายกับพวกอยู่ใกล้ ๆ กับเรือที่ถูกลักนั้น ผู้ตายใช้ปืนลูกกรดยิงจำเลยแต่ไม่ถูก จำเลยยิงผู้ตายข้างหลัง 1 นัด การที่จำเลยยิงผู้ตายเมื่อผู้ตายหนีจากเรือไป 12 วา เป็นการกระทำเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1542/2509)

ผู้ตายยิงจำเลยก่อนแต่ไม่ถูก ขณะที่ผู้ตายกำลังเอี้ยวตัวหักลำปืน จำเลยยิงผู้ตาย 1 นัด ผู้ตายล้มลงจำเลยยิงซ้ำอีก 2 นัด เพราะกลัวผู้ตายจะไม่ตาย เป็นการป้องกันตัวเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1408/2510)

จำเลยใช้ปืนยิงเด็กซึ่งส่องไฟหากบที่ริมรั้วบ้านจำเลยถึงแก่ความตาย โดยจำเลยสำคัญผิดว่าเป็นคนร้ายจะมาฆ่าที่จำเลย เป็นการป้องกันเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 872/2510)

หมู่บ้านจำเลยมีผู้ร้ายชุกชุม จำเลยเคยถูกคนร้ายลักเบ็ดและเรือไปแล้ว 4 ครั้ง จำเลยจึงได้ล้อมรั้วชั้นนอกอีกชั้นหนึ่ง ก่อนเกิดเหตุเพียงเดือนเดียว คืนเกิดเหตุจำเลยจอดเรือไว้ที่ท่าทะเลสาบ 2 ลำ และมีเบ็ดอีก 800 ตัว ผู้เสียหายกับพวกได้เดินผ่านประตูเข้าไปในรั้วบ้านชั้นนอกของจำเลยเมื่อเวลา 1 นาฬิกา โดยมีได้บอกกล่าวขออนุญาตก่อน จำเลยร้องถามผู้เสียหายก็ร้องตอบ

แต่เพียงว่า ผมไม่บอกชื่อให้ชัดเจน จำเลยจึงยังผู้เสียหายเพราะสำคัญผิดว่าเป็นคนร้าย แต่การที่ จำเลยยังผู้เสียหายไปในพฤติการณ์เช่นนี้ ย่อมเป็นกระทำเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อ ป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 831/2510)

ผู้ตายเมาสุราแล้วเข้ากอดปล้ำภรรยาจำเลยก่อน เมื่อจำเลยไปกระซกตัวออกมาผู้ตายได้ ชกต้อยจำเลยอีก จำเลยจึงได้ใช้มีดแทงผู้ตายไปหลายที่จนกระทั่งผู้ตายขาดใจ การที่ผู้ตายชกต้อย จำเลยโดยไม่ใช้อาวุธ แต่จำเลยใช้มีดแทงผู้ตายจนถึงตายเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุตาม มาตรา 69 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1103/2510)

จำเลยมีปากเสียงกับพวกผู้ตายก่อนเกิดเหตุ แล้วผู้ตายเดินมาหาพวก ผู้ตายทำของตกจึง ก้มลงเก็บของห่างจากจำเลย 2 วา จำเลยสำคัญผิดว่าผู้ตายจะทำร้ายตนจึงยิงผู้ตายตาย ดังนี้ เป็น การเข้าใจผิดโดยไม่มีเหตุอันควร แม้ความสำคัญผิดจะเกิดจากความประมาท ก็เป็นการกระทำที่ เกินกว่าเหตุ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันตัวเกินสมควรกว่าเหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 717/2511)

ผู้ตายเข้าไปพูดทำร้ายจำเลยและถือมีดพร้าจะเข้าฟันจำเลย จำเลยแย่งมีดพร้ามาได้ ผู้ตาย ก็ใช้มีดพกจะแทงจำเลยอีก จำเลยจึงใช้มีดพร้าฟันศีรษะผู้ตายล้มลง และฟันซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ดังนี้ เป็นการกระทำโดยป้องกันตัวเกินสมควรกว่าเหตุ

การกระทำโดยป้องกันและการกระทำโดยบันดาลโทสะองค์ประกอบต่างกัน ถ้ากระทำโดย บันดาลโทสะก็ไม่ใช่เป็นเรื่องป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1082/2511)

จำเลยถูกขังหลังคาบ้านจึงไปแจ้งความตำรวจ กลางคืนตำรวจกับพวกเข้าไปดูคนร้าย ในบริเวณบ้านจำเลย โดยมีได้แจ้งให้จำเลยทราบ และคืนนั้นก็มีคนร้ายขังหลังคาบ้านจำเลยอีก จึงเป็นเหตุให้จำเลยเข้าใจผิดคิดไปว่าอาจเป็นคนร้ายที่ขังบ้าน และอาจเข้ามาทำร้ายจำเลย จำเลย จึงได้ใช้ปืนยิงและร้องบอกกล่าวว่าจะไม่ยอมเข้าปล้น กระสุนปืนถูกพวกที่ไปกับตำรวจตาย เห็นได้ว่า จำเลยใช้อาวุธปืนยิงเพราะสำคัญผิดคิดว่าตำรวจเป็นพวกคนร้าย เป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิ ของตนให้พ้นอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าจำเลยเพียงแต่ยิงขู่ก็จะเป็นการเพียงพอที่จะทำให้คนที่เข้า มาเกรงกลัวและหลบหนีไป จำเลยกลับยิงเข้าใส่กลุ่มคนที่เดินเข้ามา การกระทำของจำเลยจึงเกิน สมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 98/2512)

ผู้ตายกับพวกลักโคของพ่อตาจำเลยไปในเวลากลางคืน พ่อตาจำเลยตามไปทันผู้ตายใช้ปืนยิง จำเลยก่อน 1 นัด แต่กระสุนปืนไม่ถูกจำเลย จำเลยใช้มีดพร้าฟันผู้ตายในเวลาเดียวกันถึง 4 ที่

เป็นบาดแผล 5 แห่ง บางแห่งถูกอวัยวะสำคัญทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายทันที การกระทำของจำเลย เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1036/2513)

จำเลยกับผู้ตายเป็นสามีภรรยากัน แต่ได้เลิกกันและแยกกันอยู่ วันเกิดเหตุผู้ตายชักชวนให้ จำเลยไปอยู่กินเป็นสามีภรรยากันตามเดิม จำเลยไม่ยอมไป ผู้ตายเข้าจับข้อมือจำเลยจะฉุดลากเอา ตัวไป ซึ่งผู้ตายไม่มีอำนาจที่จะกระทำเช่นนั้น จำเลยจึงมีสิทธิที่จะกระทำการเพื่อป้องกันตนได้ แต่การที่จำเลยใช้มีดจ้าวตัวมีดยาว 1 ดอก ด้ามยาว 1 ดอกเหวี่ยงไปมาถูกผู้ตายที่คอด้านหน้าถึง กับกระดูกคอ หลอดลม เส้นคอขาด ถึงแก่ความตายโดยผู้ตายไม่มีอาวุธอะไรนั้น เป็นการป้องกัน เกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 175/2514)

จำเลยพูดต่อว่าผู้ตายหาว่าผู้ตายเป็นชู้กับภรรยาจำเลย ผู้ตายซึ่งมีรูปร่างใหญ่กว่าและหน่อม กว่าจำเลยใช้มือค้ำคอและบีบคอจำเลยจนจำเลยล้มลง จำเลยจึงหยิบมีดได้ฟันส่ง ๆ ไปหลายที ถูก ผู้ตายเกิดบาดแผล 9 แผล ถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกัน สิทธิของตนแต่เกินสมควรแก่เหตุ

การที่จำเลยวิ่งไล่ตามผู้เสียหายออกไปนอกบ้าน โดยจำเลยสำคัญผิดว่าผู้เสียหายเป็นคนร้าย ที่เข้าไปลักทรัพย์ที่ได้ถูกรื้อของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิในทรัพย์สินของตน แต่ เมื่อจำเลยวิ่งไล่ไปทันผู้เสียหายแล้วใช้มีดแทงผู้เสียหายถูกที่หลัง 4 แผล ที่ข้อศอก 1 แผล โดย ไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีอาวุธหรือแสดงอาการขัดขืนต่อสู้ เช่นนี้การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำ เกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 69 (คำพิพากษา ฎีกาที่ 683/2514)

ผู้ตายขึ้นไปบนเรือนของจำเลยในยามวิกาลถึงที่ที่จำเลยนอน จำเลยร้องถามว่าใครถึง 3 ครั้ง ผู้ตายไม่ตอบและยังเข้ามาเหยียบเท้าจำเลย ประกอบกับในระหว่างนั้นได้มีคนร้ายมาปล้นบ้านใกล้ เรือนเคียงบ่อย ๆ จึงมีเหตุสมควรให้จำเลยเข้าใจว่าผู้ตายเป็นคนร้ายเข้ามาทำร้ายการที่จำเลยใช้มีด ปลายแหลมแทงไป 1 ที ถือได้ว่าจำเลยกระทำการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ แต่เมื่อจำเลยแทง ไป 1 ที และผู้ตายวิ่งหนีไปเสียหลักล้มลงที่พื้นดินหน้าบันไดเรือนจำเลย จำเลยยังวิ่งตามไปแทง ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง จนผู้ตายถึงแก่ความตายอยู่ตรงนั้น ถือว่าจำเลยกระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 978/2514)

ผู้ตายซึ่งเป็นพี่ชายของจำเลยตบหน้าจำเลยก่อนแล้วตามจำเลยเข้าไปในห้องจะตบตีจำเลยอีก จำเลยจึงคว้ามีดขามูไวยาว 1 คืบ ทั้งด้ามแทงผู้ตายทางด้านหน้าก่อน และเมื่อผู้ตายจะหนีออกนอกห้อง จำเลยก็แทงข้างหลัง ผลทะลุถึงหัวใจผู้ตายล้มลงและถึงแก่ความตาย ถือว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1061/2514)

ผู้ตายซึ่งมีอาการเมาสุรายืนพูดต่อว่าบุคคลอื่นอยู่ จำเลยซึ่งเมาสุราเหมือนกันเข้าไปถามว่าเรื่องอะไรกัน ผู้ตายตอบว่าไม่ใช่เรื่องของมึง พร้อมกับชักมีดดาบปลายปืนตัวมีดยาว 15 นิ้ว ออกมาแทงจำเลยแล้วจำเลยก็สู้ผู้ตายก็แย่งมีดกัน จำเลยแย่งมีดได้จึงแทงผู้ตายที่หน้าอกและท้อง โดยที่ผู้ตายไม่มีอาวุธอะไรแล้ว ทั้งปรากฏว่าจำเลยหนุ่มกว่าและรูปร่างใหญ่กว่าผู้ตายด้วย ดังนี้ ถือว่าเป็นการฆ่าคนโดยเจตนาด้วยการป้องกันตัวเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1378/2514)

จำเลยติดตามคนร้ายที่ลักเหล่าไป พบผู้ตายนั่งกินเหล้าอยู่ ผู้ตายลุกหนีโดยก้าวถอยหลังและคว้าปืนยิงจำเลย 1 นัด ยิงแล้วก็หันหลังวิ่งหนี ขณะผู้ตายวิ่งไปได้ราว 3 วาเศษ ผู้ตายได้หักลากล้องปืนและเอามือล้วงกระเป๋าสตางค์ ซึ่งปรากฏภายหลังว่ามีกระสุนปืนอยู่ในกระเป๋ากางเกงผู้ตาย 4 ลูก แต่ผู้ตายก็มิได้แสดงกิริยาว่าจะหันกลับมาต่อสู้ พอห่างจำเลย 16 - 17 วา จำเลยได้ใช้ปืนยิงผู้ตายด้านหลังผู้ตายถึงแก่ความตาย ดังนี้ เป็นการกระทำเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1943/2514)

ผู้ตายถือมีดไล่ฟันจำเลย จำเลยจึงใช้จอบตีผู้ตายจนมีดหลุดจากมือ แล้วจำเลยกับผู้ตายต่างเข้าแย่งมีดกันล้มลงไปที่ทั้งคู่ จำเลยแย่งมีดได้ใช้มีดฟันผู้ตายหลายครั้ง ถูกบริเวณหน้า ศีรษะและคอ มีบาดแผลทั้งด้านหน้าด้านหลัง ซึ่งทำให้ถึงตายได้ทุกแผลและปรากฏด้วยว่าแขนขวาส่วนล่างของผู้ตายถูกตีหัก แสดงว่าผู้ตายคงจะใช้แขนขวาซึ่งเป็นมือที่ผู้ตายถนัดถือมีดฟันจำเลยไม่ได้อีกแล้ว เช่นนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1957/2514)

ผู้ตายเป็นฝ่ายก่อเหตุก่อน ด่าว่าจำเลยและถือเหล็กไขควงบุกกรุกขึ้นไปบนเรือนจำเลย แล้วใช้เหล็กไขควงแทงจำเลย แม้จะไม่ถูกจำเลยก็มีสิทธิป้องกันได้ แต่การที่จำเลยใช้มีดดาบฟันผู้ตาย มีบาดแผลฉกรรจ์ถึง 4 แห่ง เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายย่อมเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ เพราะจำเลยฟันผู้ตายเพียงครั้งเดียวก็จะหยุดยั้งการกระทำของผู้ตายได้แล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 2106/2514)

ผู้ตายยกกล่องยาวตีศีรษะจำเลย 1 ที จำเลยหลบถอยห่างไปจึงไม่ถูก กล่องยาวหลุดจากมือผู้ตาย ผู้ตายยังตามเข้าไปใช้เท้าตีจำเลยอีก จำเลยจึงใช้มีดปลายแหลมยาว 1 คืบ แทงสวนไปถูกผู้ตายที่ยังขาขวาได้ถูกอวัยวะแผลลึกตัดเส้นโลหิตใหญ่ขาด โดยที่ผู้ตายไม่มีอาวุธอะไร เช่นนี้การ

กระทำของจำเลยเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1445/2514)

บ. กับ น. เข้ากลุ่มมั่วชกต่อยจำเลยด้วยมือเปล่าไม่มีอาวุธ จำเลยใช้ปืนยิง น. หนึ่งนัด ขณะที่ น. กอดหลังจำเลย น. ผละออกและเซไป จำเลยยิงซ้ำอีกกระสุนปืนถูกบริเวณคอและใต้ราวนมขวา แล้วจำเลยหันไปยิง บ. อีก 2 - 3 นัด ในระยะกระชั้นชิดติดพันกันนั่นเองถูกที่เหนือนมและสีข้าง น. กับ บ. ถึงแก่ความตาย ถือว่าการกระทำของจำเลยเป็นการฆ่าคนโดยเจตนาเพื่อป้องกันตนเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 64/2515)

จำเลยตั้งใจยิงคนร้ายที่ปล้ำอยู่กับบุตรสาวและบุตรเขยของจำเลยในน้ำลึกถึงเอว เพื่อช่วยเหลือบุตรสาวและบุตรเขยให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายที่กำลังมีอยู่ โดยไม่พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่าคนไหนเป็นคนร้าย คนไหนเป็นบุตรสาวบุตรเขย คนร้ายมีอาวุธอะไรหรือไม่ เมื่อกระสุนปืนที่จำเลยยิงพลาดไปถูกบุตรเขยถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา เพื่อป้องกันผู้อื่นเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 892/2515)

ผู้ตายกับพวกซึ่งมีจำนวนมากคนได้รายล้อมเข้าไปหาจำเลยโดยอาการที่เห็นได้ว่าผู้ตายกับพวกจะเข้าทำร้ายจำเลยซึ่งมีแต่ตัวคนเดียวและเป็นเวลากลางคืน จำเลยได้ยิงปืนขึ้นไปนัดหนึ่ง ผู้ตายกับพวกก็มีได้หยุดยังคงรายล้อมเข้าไปในลักษณะอาการเดิมอีก จำเลยจึงยิงปืนไปอีกนัดหนึ่งถูกผู้ตายถึงแก่ความตายและถูกพวกของผู้ตายอีกคนหนึ่งบาดเจ็บ ย่อมถือได้ว่าจำเลยจำต้องกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายอันใกล้จะถึง แต่การที่จำเลยใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันโดยพวกผู้ตายไม่มีป็นนั้น เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2474/2515)

คนร้ายลอบวางเพลิงบ้านจำเลยในตอนกลางคืน จำเลยเห็นผู้ตายยืนอยู่หน้าบ้าน สำคัญผิดว่าเป็นคนร้าย จึงใช้ปืนยิงผู้ตาย ดังนี้ ถือได้ว่าจำเลยกระทำไป เพื่อป้องกันทรัพย์สินของตน แต่ข้อเท็จจริงไม่ได้ความว่าผู้ตายทำอะไรแก่บ้านจำเลย ไม่มีเหตุอันสมควรที่จำเลยต้องยิงผู้ตาย การกระทำของจำเลยจึงเกินกว่าการ ณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันทรัพย์สิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 529/2517)

จำเลยใช้มีดแทงผู้ที่ดำน้ำมาจับเอา จับนม และของลับบุตรสาวจำเลยขณะอาบน้ำอยู่ในน้ำ มีแผล 5 แผล ผู้นั้นจมน้ำตายเป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุตามมาตรา 288, 69 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2467/2518)
ผู้เสียหายกับพวกเข้าไปลักแดงในไร่ของจำเลยในเวลาากลางคืน จำเลยใช้อาวุธปืน .22 ยิงผู้เสียหาย

ขณะผู้เสียหายกับพวกวิงหนี ถูกที่หลังกระสุนฝังใน การที่จำเลยยิงผู้เสียหายโดยเหตุที่ผู้เสียหายลัก
แดง 2 - 3 โบราณเล็กน้อย กระสุนถูกที่สำคัญตรงหน้าอกยอมเล็งเห็นได้ว่ามีเจตนาจะฆ่าจึงเป็นการ
กระทำที่เกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหาย
เพื่อป้องกันสิทธิของตนเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 782/2520)

ผู้ตายมีส้นมือเข้าทำร้ายจำเลย จำเลยยิงผู้ตายเป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ พวกผู้ตาย 2 คน
วิ่งเข้าไปที่ผู้ตายและจำเลยเพื่อห้ามแต่จำเลยเข้าใจว่าจะเข้าไปรวมทำร้ายจำเลย จำเลยยิงไป 3 นัด
เป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุเช่นเดียวกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 985/2520)

ผู้ตายไล่จ้วงแทงจำเลยด้วยมีด ตัวมีดยาวคืบเศษ จำเลยยิงด้วยปืนพก 7.65 มม. 7 นัด เมื่อ
อยู่ห่าง 1 วา กระสุน 1 นัด พลากไปถูกผู้อื่นบาดเจ็บ เป็นการกระทำเพื่อป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ
(คำพิพากษาฎีกาที่ 1428/2520)

จำเลยที่ 2 ชักปืนออกมายิงจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ยิงจำเลยที่ 2 เพื่อป้องกันได้ แต่ยิงหลายนัด
ถูกจำเลยที่ 2 ทางข้างหลังและใต้รักแร้ เป็นการเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันตาม
มาตรา 69 (คำพิพากษาฎีกาที่ 2494/2520)

ธ. ได้เถียงกับจำเลยแล้วเดินเข้าหาจะทำร้าย จำเลยยิง ธ. 3 นัด ถูกโคนขาซ้าย ธ. ไม่มีอาวุธ
เป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2513/2520)

ค. ใช้จอบจะฟันจำเลยซึ่งมาเปิดน้ำเข้ามาโดยพลการ จำเลยยิง ค. 3 นัด ค. หนี จำเลยตามยิง
อีก 2 นัด ตายทันทีเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 91/2521)

ส. ใช้ไม้เรียวยาว 1 คอกตีจำเลย จำเลยใช้ปืนยิง 2 นัด ส. ตาย เป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ
(คำพิพากษาฎีกาที่ 873/2521)

พ. ล. มือเปล่าชกต่อจำเลย จำเลยใช้มีดแทง พ. ล. เป็นอันตรายสาหัส ประกอบอาชีพปกติ
ไม่ได้เกิน 20 วัน เป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 975/2521)

พ. ยิงจำเลย 1 นัด จำเลยฟัน พ. สาหัสมาก พ. ไม่ได้แสดงกิริยาจะทำร้ายจำเลยอีก ถือปืนยื่น
เชืออยู่เป็นปืนที่ต้องบรรจุกระสุนทีละนัด จำเลยฟันซ้ำอีกถูกคอ พ. กระดูกประสาทต้นคอขาดตาย
อยู่กับที่ เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ และเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น (คำพิพากษาฎีกาที่ 2409/2521)

จำเลยเป็นกำนันยิงผู้ตาย 3 นัด เพราะสำคัญคิดว่าผู้ตายจะยิงจำเลย เป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ
ศาลลดโทษและลงโทษตาม ม. 288 และมาตรา 69 ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1875/2522)